

Dr. Stephan Koczyrski, Ignatz Mayr, Ladislaw Hanus,
 dr. Hollaender György, Vejtey (Kölbig) Ferenc, dr. Kiss István,
 Kaptay Antal, dr. Floderer István, Szép Endre, Voloncs Gábor,

és kiváltképp **Gary Sidney Ryan** emlékére

akinek ösztönzése, szakmai útmutatásai és nagylelkű anyagi támogatása nélkül e könyv nem születhetett volna meg.

A könyv előző kiadásának érmedijai hazai és nemzetközi bélyegkiállításokon:

Nemzeti I. rangú kiállítás aranyérme
 HUNFILA 2008, Budapest

Nemzetközi FIP kiállítás aranyérme
 ITALIA 2009, Róma

Meghívás a Magyar Mesterek Kupájára,
 HUNFILA 2010 Sopron

FIP Large Vermeil (nagy aranyozott ezüstérem)
 Indipex 2011, New Delhi

A jelen kiadás előzménye, a „Pénzügyi bélyegek a Habsburg birodalomban és Magyarországon” című könyv oly régen látott napvilágot, hogy immár elkerülhetetlenné vált az időközben szerzett gyűjtői tapasztalatok, valamint új felismerések és felfedezések beépítése. E több mint 100 oldalal bővebb, új címmel, és elsősorban elektronikusan megjelenő, immár önálló kiadásához köszönetem nyilvánítom korábbi szerzőtársaimnak hozzájárulásukért a helyi kiadások korábban együtt készített alábbi részeinek korrigált, és szükség szerint kiegészített felhasználásához:

*Budapest főváros bélyegkiadásai: Kernács György,
aki egyben az előző kiadás társszerkesztője is volt*

A többi helyi kiadás: Burján Andor és Fodor István

Az előző kiadásokban a számlailletéket tárgyaló mindössze hat oldal esetében viszont ezeknek a könyv szerkezetéhez nem illeszkedő, pusztán a fennmaradt teljes iratok értékelésére szorítkozó és a könyv kereteibe rosszul illeszkedő tárgyalásmódja helyett olyan megújított katalógizálás készült, mely az iratarak praktikusabb kezelése mellett már a *használt és használatlan példányoknak* a gyűjtők részéről eddig joggal hiányolt értékelését is tartalmazza.

A szerzői előszóban felsorolt számos segítők közül is kiemelkedve, az első kiadás óta eltelt évtizedben folyamatosan, és érdemben járultak hozzá tanácsaikkal és észrevételeikkel e könyv fejlesztéséhez az alábbi, és emiatt minden joggal konzulensnek is tekinthető több gyűjtőbarátom, amiért nekik itt külön kiemelve nyilvánítom halás köszönetem:

Bedő József, Budapest

Carsten Mintert, Solingen

Csatlós Árpádné, Hódmezővásárhely

Hodobay Andor, Budapest

Ralph Ebner, Solingen

Nyomdai munkák: Séd Nyomda Nyomdaipari, Kiadói és Kereskedelmi Kft www.sednyomda.hu

Elektronikus verziószám: v4.31 (2017.04.28)

KÉZIRAT

© 2017. Szücs Károly, Budapest

Script copy

available at the author using of e-mail: karszu@gmail.com

Please, use the attached PDF for automatic language translation.
Updated version of that file is also available at the author continuously.

Minden sokszorosítási, közzétételi és üzleti jog a szerzőnél. A könyvet tartalmazó adatállományt mindenkor jogos tulajdonosa kizárólag saját céljára, viszont bármely eszközén, tetszőleges számú másolatban is használhatja. A szerzői jogok adta törvényi lehetőséggel élve ezért az ellenőrizetlen másolatokban való terjedés megakadályozása érdekében nem járulok hozzá sem a vásárolt eredeti adathordozó harmadik személy részére való kölcsönözéséhez, vagy másolatban való továbbadásához (legyen az akár digitális adatállomány, akár nyomtatott könyv), sem a szerzőn kívüli személy(ek) számára elérhetővé tett elektronikus adatmegosztáshoz. Csak az eredeti adathordozó adható tovább, de a korábban saját használatra készült másolatok ezzel egyidőben mind megsemmisítendőek.

TARTALOM

AJÁNLÁS AZ ELSŐ KIADÁSHOZ	8	1946. Adópengő felülnyomás	178
SZERZŐI ELŐSZÓ A JELEN KIADÁSHOZ	9	1946. Adópengő	179
I. BEVEZETÉS	13	Különlegességek a pengő–fillér időszakban	179
FILATÉLIA – PÉNZÜGYI FILATÉLIA	13	<i>Forint–fillér kiadások</i>	182
TÖRTÉNELMI VONATKOZÁSOK	16	1946/47. Színes értékjel Kossuth-címerrel	182
<i>Filatéliai almanach</i>	16	1948. Fekete értékjel Kossuth-címerrel	182
<i>Illetékszabályok</i>	18	1950/53. Fekete értékjel, Rákosi-címer	183
<i>Pénztörténet</i>	21	1950/52. Színes értékjel, Rákosi-címer	183
<i>Értékmérés</i>	23	1951. Forint–fillér átértékelés	184
<i>Korabeli mértékegységek</i>	24	1953/55. Új rajzok, színváltozás	184
FILATÉLIAI SZAKKIFEJEZÉSEK ÉS JEJÖLÉSEK	24	1957. Kossuth-címeres kiadatlan 50 f-es	185
<i>Szótár – Vocabulary – Wörterbuch</i>	25	1957/59. Kádár-címer 1957-es évszámmal	185
<i>Jelmagyarázat – Explanation – Zeichenerklärung</i>	28	1959. Új évszám	186
<i>Katalógusszámozás</i>	29	1966/86. Szocialista jelképek	186
ÁLTALÁNOS FILATÉLIAI SZEMPONTOK	32	1991. Koronás címer	187
<i>Papírfajták</i>	32	2000. Fluoreszkáló színek	188
<i>Vízjelek</i>	32	2004. Fémdiszitményes kiadás	189
<i>Nyomdatechnika</i>	34	2. ADÓ-, ILLETÉK- ÉS DÍJJEGYEK	191
<i>A bélyegek szétválasztása, fogazás</i>	34	2.1 FORGALMI ILLETÉKJEGYEK	191
<i>Bélyegszínek, kép és bélyegméret</i>	35	<i>Hírlapilleték szignetták és bélyegek</i>	191
<i>Nyomatkülönlegességek</i>	35	<i>Hirdetvény szignetták és bélyegek</i>	193
<i>Minőségi igények</i>	35	<i>Naptárilleték szignetták és bélyegek</i>	196
<i>Értékelés</i>	36	<i>Játékkártya szignetták</i>	198
<i>A gyűjtemények kezelése</i>	37	2.2 ÁLTALÁNOS FORGALMIADÓ BÉLYEGEK	202
<i>Tanusítványok</i>	38	2.3 ÉRTEKPAPÍR FORGALMIADÓ BÉLYEGEK	204
A BÉLYEGKIÁLLÍTÁSOKRÓL	38	2.4 KÜLÜGYI ILLETÉKEK	207
<i>Kiállítási szabályzatok</i>	39	2.5 LAKÁSHIVATALI ÉS NYOMOZÁSI DÍJ BÉLYEGEK	212
<i>Kiállítástörténet magyar pénzügy-filatéliai nézőpontból</i>	40	2.6 SZÁMLAILLETÉK BÉLYEGEK	214
II. MAGYARORSZÁG	43	2.7 TÁRSADALOMBIZTOSÍTÁSI DÍJBÉLYEGEK	219
1. OKIRATI ILLETÉKJEGYEK	43	2.8 TÖRVÉNYKEZÉSI ILLETÉKBÉLYEGEK	224
1.1 OSZTRÁK PÉNZÜGYIGAZGATÁS MAGYARORSZÁGON	43	2.9 VÁLTÓILLETÉK BÉLYEGEK	228
1850. Okirati szignetták	43	2.10 TOVÁBBI FISKÁLIS BÉLYEGEK	229
1854–66. Felragasztható okmánybélyegek	48	19..? Vámkezelési bélyegek	229
1854. Zöld kiadás „C.M.” értékjelzéssel	49	1921. Vagyonvaltság lerovási bélyeg	229
1858-60. Barna átmeneti kiadás	55	1921/24. Rendőri ellenőrzési díjjege	230
1858-63. Bélyegképpel nyomott értékjelzés	56	1931? Kiadatlan külkereskedelmi bélyeg	230
1864. Szöveg nélküli vízjeles kiadás	58	1935? Külkereskedelmi bélyegek első kiadása	230
1866. Szövegfeliratos kiadás	61	1938. Külkereskedelmi bélyeg	231
<i>Különlegességek az OPM időszakban</i>	62	1944. Számlólappal illetékbélyeg	231
1.2 MAGYAR OKMÁNYBÉLYEGEK	66	1945. Atértékelt számlólappal illetékbélyeg	231
<i>Forint–krajcár kiadások</i>	66	1945. Vagyonözmsma bélyeg	231
1868/76. Zöld kiadások	66	1947. Fényüzési forgalmi adó bélyeg	231
1880/87. Barna/rózsaszín kiadások	79	1947. Okirati illeték VAM felülnyomással	232
1891. Színes középrajz	86	1948. Fényüzési forg.adó felülnyomás	232
Tipusok és ívhely-azonosító jelek	87	1948. Nyersanyag-behozatali illetékbélyeg	232
Különlegességek a forint–krajcár időszakban	145	1948. Gyapjűbehozatali illetékbélyeg	232
<i>Korona–fillér kiadások</i>	161	1948. Len és kender behozatali illetékbélyeg	232
1898/99. 1898. évszámú kiadások	161	1949. Fényüzési forgalmi adó új címerrel	232
1903/13. 1903. évszámú kiadások	166	2.11 KÜLÖNLEGESSEGEK	233
1914/15. Évszám: 1914	170	3. HELYI KIADÁSOK	235
1921. Évszám: 1920	172	BEVEZETŐ ÉS ÁTTEKINTÉS	235
1922. Évszám: 1922	172	3.1 HELYHATÓSÁGI ILLETÉKBÉLYEGEK	238
1923/24. Évszám: 1923	172	<i>Abaujszántó</i>	238
1924. Évszám: 1924	173	<i>Baja</i>	238
Különlegességek a korona–fillér időszakban	173	<i>Bacsbokod</i>	239
<i>Pengő–fillér kiadások</i>	175	<i>Balassagyarmat</i>	239
1927/29. Pengő 1926, 1929 évszámmal	175	<i>Békéscsaba</i>	241
1931/34. Kiegészítő címletek, színváltozás	176	<i>Beszterce</i>	244
1934/43. Pengő 1934, 1943 évszámmal	176	<i>Brassó</i>	245
1945. „OKIRATI ILLETÉK” felülnyomás	177	<i>Budapest</i>	245
1945. Pengő átértékelés	177	<i>Cegléd</i>	260
1945/46. Pengő Kossuth címerrel	177	<i>Csávolly</i>	261

Csongrád	261	Wagon-Lits	357
Debrecen	263	4. NEM TÁRGYALT EGYÉB ÉRTÉKJEGYEK	358
Eger	268	BIZTOSÍTÁSI BÉLYEGEK	358
Esztergom	270	ILLETEKJEGYES ŪRLAPOK	358
Érsekújvár	271	ZÁRJEGYEK	358
Felsőszentiván	271	SZOLGÁLTATÁSI DJAK ÉRTÉKJEGYEI	359
Fiume	272	SEGÉLYBÉLYEGEK	359
Győr	273	MAGÁNBEÉLYEGEK	360
Gyula	275	MEGSZÁLLÁS, TERÜLETVÁLTOZÁS	361
Hajdúszoboszló	277	EGYÉB HELYI HIVATALOS BÉLYEGEK	362
Hatvan	278	III. KITEKINTÉS: A HABSBURG BIRODALOM ILLETEKJEGYEI 363	
Hódmezővásárhely	278	5. OSZTRÁK OKIRATI ILLETEKJEGYEK	363
Kalocsa	280	5.1 AUSZTRIA OKIRATI ILLETEKJEGYEI	363
Kaposvár	281	1686. – 1762. Lipót szignetták és a bérleti időszak	363
Karánsebes	283	1762. – 1803. Habsburg-Lotaringiai ház	366
Karcag	284	1803. – 1854. Az osztrák császárság szignettái	368
Kassa	286	1854. – 1867. Okmánybélyegek a kiegyezésig	374
Kecskemét	286	1866. – 1870. Tüelöl bélyegrajz a kiegyezés után	374
Kézdivásárhely	288	1875. – 1877. Ferenc József arckép	374
Kiskundorozsma	288	1879. – 1893. Szecessziós rajzok és allegóriák	375
Kiskunfélegyháza	289	1898. – 1919. Hártypapír hátoldali alnyomattal	376
Kispest	293	5.2 LOMBARDIA ES VELENCE	377
Kisújszállás	294	1813. – 1854. Lombardiai szignetták	377
Kolozsvár	295	1854. – 1866. Lombardiai okmánybélyegek	382
Marosvásárhely	295	5.3 LIECHTENSTEIN	384
Mezőtúr	296	5.4 KÜLÖNLEGESSÉGEK OSZTRÁK OKIRATI JEGYEKNEL	385
Miskolc	297	6. OSZTRÁK ADÓ- ÉS ILLETEKJEGYEK	385
Nagybánya	299	6.1 OSZTRÁK FORGALMI ILLETEK	385
Nagykörös	299	1638. – 1891. Játékkártya-szignetták	385
Nagyvárad	300	1720. – 1835. Rizspor és hajlakk-szignetták	385
Nyíregyháza	301	1787. – 1840. Püderilleték-szignetták	385
Orosháza	303	1789. – 1899. Hírlapilleték-szignetták	386
Pancsova	304	1868. – 1899. Hírlapilletékbélyegek, Ausztria	388
Pápa	304	1854. – 1866. Hírlapilleték, Lombard-Velence	388
Pestszentlőrinc	307	1868. – 1899. Hírdetvényilleték, Ausztria	388
Pestújhely	307	1854. – 1866. Hírdetvényilleték, Lombard-Velence	388
Pécs	308	1721. – 1900. Naptárilleték-szignetták	389
Rákospalota	308	1854. – 1899. Naptárilleték, Ausztria	390
Rozsahegy	310	1854. – 1866. Naptárilleték Lombard-Velence	390
Sarkad	310	6.2 OSZTRÁK ADÓ- ES ILLETEKBÉLYEGEK	390
Sátoraljaújhely	311	6.3 OSZTRÁK HELYI BÉLYEGEK	390
Selmec- és Béalánya	312	FÜGGELÉK	391
Sopron	313	A) BIBLIOGRÁFIA	391
Sümeg	315	Könyvek	391
Szabadka	316	Folyóiratcikkek	392
Szatmárnémeti	316	Illetékjogi válogatás	405
Szeged	317	Rendeletár	407
Szekszárd	323	B) KIÁLLÍTÁSI SZABÁLYZATOK	411
Szentes	324	A zsűrizési általános szabályai (GREV)	411
Székesfehérvár	325	Az illetékjegyek külön értékelési szabályai (REV SREV)	413
Szikszó	326	Az illetékjegyek értékelésének útmutatója (REV Guideline)	415
Szolnok	328	C) FOGALOMTÁR	419
Szombathely	332	GAZDASÁGI ES PÉNZÜGYI FOGALMAK	421
Tatabánya	336	AZ ERTEKBIZONYLATOK FAJTÁI ES FOGALMAI	422
Trencsén	337	ÉRTEKJEGYEK ES PARAFILATELIAI FOGALMAK	423
Túrkeve	337	D) TERKEPEK	426
Újpest	337	E) VÍZJELEK ES FOGAZATMÉRŐK	427
Vác	339	F) A KÖNYV VERZIÓTÖRTÉNETE	429
Veszprém	340		
Zalaegerszeg	342		
Zombor	343		
Zsolna	344		
Különlegességek a helyhatósági bélyegeknél	344		
3.2 KÖZÖSÜGYES TERÜLETEK	347		
Albánia	347		
Bosznia és Hercegovina	347		
Katonai határörvidék	350		
Montenegró	353		
Galicia	353		
Szerbia	354		
3.3 MAGÁNTÁRSASÁGOK ILLETEKBÉLYEGEI	355		
DDSG	355		
Magyar Keleti Vasút	357		

SZERZŐI ELŐSZÓ A JELEN KIADÁSHOZ

Magyarországon első megjelenésük, 1868. óta évente gyártanak annyi illetékbélyeget, amennyi minden címletből elegendő a biztonságos ellátáshoz, vagyis, hogy a főként postán történő árusításhoz folyamatosan rendelkezésre álljon a szükséges mennyiség. 2004-ben pl. 19 millió okmánybélyeget gyártottak, amiből kerekítve 37 milliárd forint kincstári bevétel származott. Az okmányirodai felhasználás 2005. évi megszüntetésével a gyártás napjainkra jelentősen visszaesett. Az okmánybélyegek előállítási mennyisége így az évi százmillió körüli postai bélyegnek ma csak kevesebb, mint negyedrésze. Az egy címletre eső példányszám azonban mégis az okmánybélyegeknél nagyobb, hiszen a gyártás mindössze hét címlet között oszlik meg. Ebből következik, hogy míg alkalmi postabélyegeink példányszáma tipikusan százezres, az illetékbélyegeké milliós nagyságrendű – ám az éveken át tartó, sokszori gyártás filatéliai szempontból meghatározó változásai mégis gazdag változatossággal kárpótolják a gyűjtőket.

A fennmaradási esélyek egyébként a közforgalomba kerülő és ott is maradó postabélyegeknél a nagyobbak, mivel ezek nagyrészt elkerülik a tömeges irattári megsemmisítését. Túlnyomórészt ugyanis évszázadok óta sajnos ez az illetékbélyegek típusok sorsa - amit a helyhiányon túl személyi, adatvédelmi okok is indokolnak. Ráadásul a hozzáférhetőbb magyar postabélyegek gyűjtőtáborra – az elmúlt évtizedek jelentős visszaesése ellenére – még mindig néhány tízezres lehet, míg magyar pénzügyi filatéliával az egész világot is beleértve valószínűleg talán csak néhány százán foglalkoznak. Ennyivel kisebb hát az esélye az ehhez kapcsolódó kulturális értékeink megmentésének!

A fennmaradt példányok előfordulási gyakoriságában a postabélyegekhöz viszonyítva végeredményben egyfajta kiegyenlítődés tapasztalható, miközben változatokban azonban véleményem szerint vitathatatlan az illetékbélyegek lényegesen bővebb filatéliai gazdagsága.

E munkálat gyűjtőtársaink ösztönzésére és hathatós támogatásával 2002-2003 folyamán arra vállalkoztunk, hogy az eddig feltárt szakirodalom, valamint a rendelkezésünkre álló gyűjtemények egybevetésével összefoglaljuk, lehetőségeinkhez mérten kiegészítsük pénzügyi filatéliával foglalkozó elődeink nemzetközi összehasonlításban is rendkívüli filatéliai eredményeit. 2007 novemberében megjelent munkánk nem volt hatástalan: gyarapodott a gyűjtők tábora, jelentősen emelkedett a kereslet és a piaci árszint is. Olvasóinktól természetesen rengeteg visszajelzést is kaptunk. Utóbbiakra a könyv honlapján közzétett, az időközben eltelt egy évtizedben magam igyekeztem reagálni, 2016-ig összesen 28 kiegészített és javított oldallal.

Filatéliai ismereteink előrehaladása eközben egyre indokoltabbá tette művünk nagyobb bővítését és megújítását¹ is. E munkát az erre már vállalkozni nem tudó-kívánó korábbi szerzőtársaim egyetértésével nélkülük folytattam. A jobban megjegyezhető, rövidebb új cím ellenére azonban e kapcsolódás fontossága miatt azonban megtartom a kiadások számozását, így ezt az immár önállóan készített könyvemet korábbi előzményeivel együtt immár negyedik kiadásként jegyzem.

Eredeti célunk 2002-2007 között a magyar okmánybélyegek kézikönyve addigra elavult, a gyűjtési terület további fejlődését akadályozó értékelésének megújítása volt. Eközben jelentős tartalmi fejlesztésre is törekedve, lehetőségeinkhez képest igyekeztünk igazodni a postabélyegek filatéliai szakirodalmában kialakult és elvárt kidolgozási mélységhez és jelölésekhez is.² Ezt a törekvésünket folytattam a jelen kiadásban, főként a krajcáros kiadások címleteivel foglalkozó ívrekonstruktív kutatási eredményeink beillesztésével, és olyan elektronikus jegyzetelésre is alkalmas formájában való közreadásával, amely immár

mindenki számára elérhető áron ad *kézikönyvet* a gyűjtésbe és a filatéliai tudásunk bővítésébe való bekapcsolódáshoz szükséges minden fontosabb ismeretről. Ez nyomtatásra nem alkalmas csökkentett felbontású, de jegyzetelésre is alkalmas színes PDF állományban akár egy *mobiltelefonon* is mindig kéznél lehet.

A szerző a könyv írásának kezdetei idején (2003. december)

Az illetékbélyegekkel foglalkozó magyar katalógusok eddig elsősorban azokkal a pénzügyi – sőt ahhoz közel álló, de nem kincstári bevétel szolgáltató, mint pl. a vasúti bélyegkiadások – értékciókkel foglalkoztak, amelyek Magyarországon voltak használatban. Megközelítésünk részben szűkebb, de tágabb is az eddigi megszokottnál. Remélem azonban, hogy célszerűnek bizonyul majd a Habsburg Birodalom *értékjegyre is kitekintő*, együttes bemutatás. A magyar kiadások átfogó megértése ugyanis önmagukban nem lehetséges – ahogy ezt a tekintélyes gyűjtőink, gróf Degenfeldtől Flodererig valamennyien több helyen is hangsúlyozták is. Természetesen a magyar vonatkozású kiadások ennek során a lehető részletesebben, míg a többiek csak összefoglaló jelleggel, a földrajzi-történelmi környezetbe ágyazás, és az egyértelmű elhatárolhatóság céljából kerülnek tárgyalásra.

Míg e könyv földrajzi szempontból a korábbiaknál kicsit tágabb, tartalmilag viszont szűkebb lett a szokásosnál. Első megalkotása idején csak a felragasztható bélyegek megjelenése előtti bélyeges iratokkal, (ún. szignettákkal) és az ezt követő felragasztható bélyegekkel tudtunk foglalkozni. Ezek közül is csak azokkal, melyek használatát törvény, vagy törvényben erre felruházott hatóság rendeleti kényszeren alapul, esetleg a rendelet ismeretlensége ellenére is kétségtelen, hogy illeték-, vagy adófizetésre használták. Ezeket együttesen neveztük könyvünkben pénzügyi bélyegeknél, és ahogy a jelen kiadás alcímébe felvett „BÉLYEGKATALÓGUS” szó is jelzi, jelenlegi céloom is csak az ide tartozó *bélyegek* teljes körű, ezen belül azonban a számunkra lehető legreálisabb, kimerítő igényű tárgyalása.³

Egyes gyűjtők számára bizonyára kisebb csalódást okoz a többi, nem bélyegformájú értékciók kimaradása. Az eddigi illetékbélyeg-katalógusok ugyanis – erős gyűjtői nyomásra, de sajnos a legtöbb esetben a haladottabb gyűjtők számára kielégítő mélységű megközelítés és a teljeskörűség igénye nélkül – tárgyaltak egyes illetékjegyes őrlelapokat, továbbá a zárjegyeket is. Ezeket is sokan gyűjtik, és megbízható katalógusra lenne szükségük. Emellett a korábbi katalógusok sok értékjelzéssel ellátott, de nem kötelezően használható bélyeget is tartalmaztak, melyeknek a pénzügy-filatéliához való kapcsolata hiányzik, vagy csak áttetele, egyelőre nem kellően tisztázott és ezek kihasználása e könyvből szintén magyarázatot igényel.

A pénzügyi bélyegektől lényegesen eltérő sajátosságokkal is rendelkező értékciók tárgyalhatóságáról a könyv készítése közben sok – gyakorlatilag meddő – vitát kellett folytatnunk. Feldolgozásukra ugyanis

¹ Főként az típusok és ívhelyek kutatási eredményei, [585.] és [606.] továbbá a tarifákat összefoglaló, az iratok tarifális elemzését lehetővé tevő szakmunka megjelenése [73.]

² Ebben mérvadóak az 1986-ban megjelent „A magyar bélyegek kézikönyve”-t [50.] és a 1996-os „Bélyegkönyv”-et [59.] tekintettük.

³ Kategorizálásukhoz külön fejezetben fogalom magyarázatokat adunk.

A javított, illetve bővített kiadásokról

E könyv kiadásai során sajnos csak igen lassan fogyó kérdőjelek egy-egy újabb kutatás szükségességére, és a folytatás lehetőségére hívják fel a figyelmet. Csak remélni tudom, hogy ennek ellenére e tárgyalásmód több és jobb lehetőséget kínál a jövő filatelistáinak munkám folytatására. Az eddigi eredmények azonban remélhetően megbecsülhetővé teszik a sok javítás ellenére is észrevétlenül maradt hibáim. Ezeknek a könyv honlapján keresztül folyamatos kiküszöbölésében szerencsére számíthatok a tisztelt olvasók és az utóbbi időkben örömdetenesen bővülő gyűjtőközösség eddigi is tapasztalt megértésére, valamint folyamatosan megnyilvánuló aktív és önzetlen támogatásra is. Minden változtatás felsorolása lehetetlen, és egyben céltalan is lenne, ezért itt most csak a fontosabbakat említem.

A második és harmadik kiadásban korrigáltunk néhány hiányos és kimaradt táblázatot, emellett kisebb javításokat is tartalmazott. Ezekről bővebb tájékoztatást a 3. kiadás előszava tartalmaz.

A kezdeti koncepciómhoz visszatérésre utaló, megújított című¹⁴ *negyedik kiadásban* pótoltam a *társadalombiztosítási bélyegek* joggal honlyított katalogizálását. Összefoglaltam a szignetták és felragasztható bélyegek középrajz típusainak és utóbbiak esetében az *ív helyek azonosítása* terén azóta megjelent kutatási eredményeimet. Ez jelenti talán az e kiadásban megjelent nagyobb jelentőségű bővítést. Hiszen ezzel klasszikus okmánybélyegeinknél is megoldhatóvá vált az eddigi csak postabélyegeinknél lehetséges, egyik legmagasabb színvonalú filatéliai munka, a lemezrekonstrukciós tanulmányok készítése.

Az iratok első, kísérleti értékelését az új szakirodalomra és e területen végzett statisztikai felmérésre támaszkodva, jelentős mértékben fejlesztettem. Idő és adatok hiányában a korábbról több szempontra kiterjedő, új iratértékelési rendszert elsősorban csak Magyarország krajcáros okmánybélyegeire volt még módom alkalmazni.¹⁵ E munka azonban folytatódik, és szándékomban áll az értékelést tovább finomítani és a többi területen és időszakban is elvégezni.

Hogy a könyv többi részéhez jobban igazodjon, teljesen átdolgoztam a könyv *számlailetekekről* szóló oldalait. Ellenőriztem, és szükség szerint javítottam, illetve ahol még hiányzott, pótoltam a bélyegek méretadatait is. A határörvidék fogazatjelölése a korábban kimaradt, 8/2-es fogazatváltozat miatt változik. Pótoltam egy időben észre nem vett szerkesztési hibából a Góliát-fogazású változatoknak mindhárom első kiadásból kimaradt, az 1870-es hártypapírosokra vonatkozó táblázatát az eredetileg 71, mostani kiadásban 78. oldalon (a jobboldali hasábjában legfelül). A bibliográfiát kiegészítettem az időközben nagy számban megjelent filatéliai publikációkkal. A könyvek közé felvettem a kártyalexikont, és a gyűjtők tapasztalatainak figyelembevételével ellenőriztem, javítottam a kártyaszignetták katalogizálását. A városi bélyegeknél a színváltozatok és a kézi átértékelési táblázat adatai több helyen is átkerültek az alaptáblázatokba. Új ismereteink alapján eltávolítottam 1858-nál a korábban tévesen hirdetésnyiszignettaként bemutatott képet.

Eltávolítottam, amire a gyűjtők hosszú idő óta nem ismernek egyetlen létező példányt sem: az 1860-ban kiadott könyvnyomású *72 krajcáros* az akkor már mintegy évtel korábban kifogyott *fehér papíron*, ezt a korábbi katalógusokból származó, ám abszolút valószínűtlenül létezésű papírváltozatot. Bekerült viszont a katalógusba egy újonnan felfedezett *adópengős váltóilletek felülnyomás*¹⁶ és a *Határörvidék ritka fogazású 6 és 7 forintos* címele, melyet Ralph Ebner talált meg.

¹⁴ A könyvet kezdetben a kérdéseimre fedő „Pénzügyfilatéliai Kézikönyv” címmel kezdtem írni, lásd: [574.] és [577.]. A magyar filatéliában újnak számító, és sokak számára akkor még nagyon idegen „penzügyfilatélia” kifejezést tartalmazó munkacímeket szerzőtársaimmal végül elvetettük. Helyette a tartalom pontosan lefedő, bár emiatt sajnos kissé körülményes, alig megjegyezhető és hivatkozásra, de még rövidítésre is alkalmatlan címmel „Pénzügyi bélyegek Magyarországon és a Habsburg Birodalomban” állapotunk meg.

¹⁵ Lásd: „Tarifakombinációk értékelése” a krajcár időszakot tárgyaló rész végén.

¹⁶ [595.] Okmánybélyeg 2012/2, 6-7. o. és [175.] Gorög Tibor-Szucs K. Az új felfedezésű adópengős váltóilletek-bélyeg második ismertté vált példánya Okmánybélyeg 2015/3, 22. old.

E változtatások során jutott először érvényre a könyvben alkalmazott új, a korábbról következőesebb katalogizálási rendszer nagy előnye, mert ezek helyes, változatként való besorolásuk miatt nem befolyásolták az alapbélyegek sorszámozását.

Új kutatási eredmények révén, egyre pontosabban értékelhetővé válnak az 1858-as OPM okmánybélyeg-kiadás fogazatváltozatai, valamint az 1880/87-es barna okmánybélyegek és az 1898. júliusi, első korona-filléres okmánybélyeg-kiadás vízjelállásai is. Ezek a CD kiadványba azonban a feldolgozás és a helyes értékelés időigényes volta miatt csak fokozatosan jelennek majd meg.

Az első három kiadásban a könyv tartalmi lezárására kellett koncentrálnunk. A költséges nyelvi lektorálás hiányában és a tovább már nem halogatható, 2017. év végére időzített megjelenés szabta szűk nyomdai határidők miatt sajnos akkor még nem maradt elegendő időnk és energiánk a nyelvtani és betűhibák kiszűrésére. Ezúttal is elnézést kérek ezen nyilván kellemetlen zavaró hibákért kedves olvasóinktól. Bár költséges nyelvi lektorálás továbbra sem telik, de időhiányra tiz év elteltével igazán most már igazán nem hivatkozhatok. Ezúttal végre kellő súlyt helyezhettem a szöveg „akadály-mentesítésére”, és bár egy teljesen hibátlan kiadás a magyar filatéliában továbbra is csak álom, hiszen benne, hogy a jelen kiadás már e szempontból is magasabb szintet képvisel a korábbiaknál. A *nyelvi lektorálás híján sajnos így is kikerülhetetlen, kisebb nyelvi hibák miatt zavarokért a szíves olvasó türelmét és elnézést kérem.*

A digitális nyomdák adta új lehetőséggel élve, e könyv változatlanul csak igény szerint, és alkalmanként rendkívül alacsony példányszámban, akár egyenként is készülhet – kívánság szerint eredetivel egyező méretű színes képeket tartalmazó, vagy harmad árán kisebb, fekete-fehér kivitelben. Emellett CD lemezen folyamatosan hozzáférhetővé teszek egy redukált felbontású, nyomtatásra nem használható, rendszeresen frissített PDF állományt is. Ezen folyamatosan bővülő lemez verziótörténete a könyv végén, a Függelékben és a könyv weboldalán is megtalálható, melyet jelenleg a *MABÉOSZ Okmány és Illetékbélyeg Gyűjtők Szakosztálya honlapjának szakirodalmi részében* igyekszem naprakészen tartani. A digitális példányok szerény bevételét az 1991 óta, általában negyedévente kiadott „OKMÁNYBÉLYEG” című újság fenntartására kapott adományként kezeljük.

Árzas

Bosznianál és Lombardiánál az általam tapasztalati előfordulási gyakoriságok alapján szükség szerint korrigáltam az előző kiadásokban még jobb híján az elavult szakirodalmi mechanikus átvett korábbi árakat és arányokat.

A 2016/17-es magyar bélyegkatalógus (MPIK) gyűjtőtársaink tapasztalatainak felhasználásával, és többünk közös eredményeként létrehozott új *árarányokat* a jelen katalógus is követi. A katalógusok harminzicációja során az MPIK árait jellemzően erősen növelni, a mi árainkat pedig csökkenteni volt szükséges, ahol 2007-ben az árak nagymérvű emelésével első alkalommal a piaci visszajelzései szerint túlléptünk a célon. A legtöbb árvaltozás e könyvben jelenleg még csak az eddigi feldolgozott OPM, a forint-krajcár és a korona időszakban látható. E harmonizációkat folytatjuk, ami még éveket vesz majd igénybe. A felárakat ezzel párhuzamosan a használt állapotú változatok teljes árait tartalmazó, jobban kezelhető táblázatokra cserélem.

Az árak előtti jelek a korábbi árak olyan *jelentősebb* korrekcióit jelzik, ahol a „+”-jel kétszeresen meghaladó növekedést, a ’ (apoztróf)-jel pedig felénél kisebbre való csökkenést jelez. Az ezekkel kapcsolatban levő kondíciók arányos változásait, valamint az ennél kisebb ármozgásokat a jobb áttekinthetőség érdekében külön nem jelzem.

A két katalógus összehangolása korábban a magyar katalógusban az illetékbélyegek elavult és nagy területeken mélyen alulárzott volta miatt nem volt lehetséges. Az MPIK pár éve kezdődött és jelenleg is folyó korszerűsítése már most lehetővé teszi, hogy a jelen kézikönyv árázása mintegy 60 Ft/Euró körüli szorzószámmal ne csak a várható piaci átlagárakat tükrözze, hanem ez a magyar katalógusárak 40%-tól is csak minimálisan, lehetőleg 10%-on belül térjen el. Az ez alóli kivételeket, melyek friss statisztikákon alapulnak, piros háromszögek jelzik.

Mindez természetesen csak az átlagra igaz. Konkrét adásvételek sokkal nagyobb eltérést mutatnak, függően pl. a felkínált tétel minőségétől, az esetleg benne levő kapcsolt anyagban az adott vevő számára felesleges, nem likvid egyéb dolgoktól, az ügylet lebonyolítási helyének megbízhatóságától, ismertségétől és népszerűségétől, első sorban pedig a jelenlevő potenciális vevők számától, érdeklődésük komolyságától és anyagi lehetőségeiktől. Az árak kivülről számára hektikusnak tűnő eltéréseiben a fenti okokon túl a piac szűk volta miatt továbbá még a véletlen is nagy szerepet játszott.

A jelen katalógus ártáblázatainak revíziója még hosszabb időt vesz igénybe és folyamatosan halad. A kézirat újabb verziói CD lemezen, PEN drive-on, vagy akár internetről megosztva is) a szerzőtől szerény költségtérítés ellenében bármikor beszerezhető. A verziók változásgjegyzéke a könyv honlapján is folyamatosan rendelkezésre áll.

A klasszikus kiadásoknál a használatlanokra mostantól a katalógus csak ott tartalmaz árazást, ahol tudomást szereztem valóban használatlan, eredeti enyvezéssel fennmaradt példány létezéséről. Ezek a klasszikus időszakban a legtöbb címetnél rendkívül ritkák!

Nem tévesztendő össze azonban az értéktelenítés nélkül (lényegesen gyakoribb, a legtöbb időszakban 1% körüli arányban) enyvezés nélkül fennmaradt példányoknak a gyűjtők megkárosítása céljából időnként felbukkanó újragumizott hamisítványaitól. Utóbbiak árazása, bár többnyire mindenütt szintén felárat érdemelnek, még a jövő kihívása.

Előzetesen annyi mondható róluk, hogy indokolt felárak általában a bélyegzettek értékének 20-100%-a között alakítható ki, valahol a szép bélyegzős használtak és a falcos használtaklank arkülönbségének fele körül. Az első világháborútól kezdve azonban tapasztalataim szerint minden esetben olyan nagy a használtaklank fennmaradásának valószínűsége, hogy a táblázatok mindenütt tartalmazzzák ezek árazását, még ha ilyen példány létezéséről eddig nem is sikerült közvetlenül megbizonyosodnom.

Egyelőre még csak terv az összefüggések reális árazása is. E helyen csak a pároknál nagyobb összefüggéseknek a klasszikus időszakban való, a korabeli postabélyegkekhz hasonlóan nagy ritkaságára lehet felhívni a figyelmet.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom az alábbiaknak, akik munkával, tanácsokkal, vagy anyagi támogatással voltak segítségemre, nagyrészt még az első kiadás készítése során: *Angyal Erzsébet, Baksa László, Bedő József, Békési György, Berényi Péter, Martin Brumby (Anglia), Csatlós Árpádné, dr. Csók Imre, Deák József, Ralph Ebner (Németország), Farkas Zoltán, Földházi Sándor, Görög Tibor, Gudlin Tamás (Németország), Gulyás László, Ihász Zoltán, Jakab Sándor, Jánoska Antal, Marcel de Jong (Hollandia), Jónás László, Kékesi János, Kerpnei László, Kiss Kálmán, dr. Kovács László, Leitold László, Lente István, Hans Leyrer (Németország), Magassy Gyula, dr. Mészáros Zoltán, Carsten Mintert (Solingen) Moys Gyula, Nesz Antal, dr. Németh Kálmán, Novotny Erzsébet, Papp József, Reinhardt József, dr. Rill Attila, Gary S. Ryan (Anglia), dr. Simay Attila, Szabó Szilárd, Szabó Jenő, Szilágyi Dezső, Szűcs Tamás, Tóth Gábor, Tóth Kálmán és Vadász József, Martin Weise.*

Továbbá köszönöm az *Állami Nyomda Rt.*, a *Magyar Bélyegmúzeum*, a *Magyar Bélyeggyűjtők Országos Szövetsége*, a *Magyar Filatéliai Tudományos Társaság*, és a *Profila Kft.* támogatását is. Külön is köszönöm az első kiadás nyomdai előkészítéséhez adott technikai segítséget és tanácsokat *Penney Évának* valamint *dr. Rill Attilának*.

Az 1990. óta évi átlag mintegy száz oldal terjedelmű, „Okmánybélyeg” című filatéliai periodikában igen sok, a korábbi katalógusokat kiegészítő és helyesbítő cikk jelent meg. E cikkek íróit tiszteletbeli szerzőtársaimnak tekintem. A függelékekben található bibliográfiát ezért úgy szerkesztettem, hogy egyúttal munkáik időrendi sorrendjébe, és ezzel a mai magyar filatéliai tudáshoz, e nagy kincsünkhöz való hozzájárulásuk is követhető legyen.

E mű létrehozásához sok filatelista társunk jelentős anyagi támogatással, valamint a birtokukban levő, több mint negyedmillió illetékbé-

lyeg statisztikai feldolgozásának munkájával járult hozzá. E statiszika honlapunkon ma is hozzáférhető. Sokévrnyi közös munkálkodásunk eredményét 2007. november közepén publikáltuk. Még ugyanazon év végéig a könyv két, kisebb javításokat tartalmazó újabb kiadása is megjelent, 3x59, összesen 147 számozott példányban. Az előfizetéssel lekötötteken felüli, mintegy száz példányt a nyomdaköltség túlnyomó részének kockázatát vállaló Profila Kft. árusította ki, 3-4 év alatt.

GRÓF DESSEFFY MIKLÓS (1854. Oros – 1918. Budapest), a magyar filatélia egyik legkorábbi jeles alakja nem csak a postabélyegekkel foglalkozott. Feltehetően a 19. század vége felé keletkezett fogazat-, vízjel- és színváltozat szerint rendezett okmánybélyeg-gyűjteménye a legrégibbi, amelynek létezéséről tudomásunk van.²⁴ Arcképét halála után négy évvel emlékbélyegen is megörökítették.

DR. FLODERER ISTVÁN (1907. Csepreg – 1991. Budapest) kutató-gyógyszervezé. ²⁵ Húszéves korától kezdve, hat évtizeden át foglalkozott mind az osztrák, mind a magyar illetékbélyegekkel.

Fennmaradt bélyegek egy igen jelentős része neki köszönhetően került el az irattári megsemmisítést. A kezébe került bélyegek egy részén a bélyegek alsó sarkában „FI” gyűjtői szignó is őrzí emléket.

Kiemelkedő gyűjteményeinek magyar és nemzetközi kiállításokon való bemutatásával és munkásságát összegző kézikönyvével alapozta meg az okmánybélyeg-gyűjtés hazai újraéledését.

Kiemelkedő tudását elismerve már a nagy elődök, Hollaender György, Vejtey (Kölbig) Ferenc, Kiss István és Kaptay Antal is felhasználták műveikben kutatásainak eredményeit. Ennek betetőzéséként, magyar nyelven sajnos már csak halála után jelenhetett meg legjelentősebb filatéliai munkája, a Magyar okmánybélyegek kézikönyve,²⁶ ami jelen könyvünk fő viszonyítási alapja volt.

LADISLAW HANUS policei postamesternek köszönhető a szignettákról eddig feltárt ismertanyag túlnyomó része. Egész élete folyamán gyűjtött anyagát a prágai Nemzeti Múzeumnak adta el. Az osztrák okirati szignettákat részletesen feldolgozó, 1930-ban megjelent főműve nélkül a szignettákat ma aligha lehetne rendszerezetten gyűjteni. Az ezt követő, kéziratos maradt munkái sajnos kevésbé ismertek és csak nehezen hozzáférhetők.

DR. HOLLANDER GYÖRGY (1882. – 1967) ügyvéd hatalmas, és a maga korában páratlan illetékbélyeg mennyiséget gyűjtött össze. Nevéhez fűződik három okmánybélyeg-katalógus, számos, e területet népszerűsítő cikk, illetve cikksorozat, továbbá az első magyar okmánybélyeg kiadás alyomat-változatainak felfedezése is.

DR. KALDOR ARTÚR (?) szombathelyi kórházigazgató, több cikke jelent meg filatéliai lapokban a városi bélyegekről 1942. és 1946. között.

²⁴ [407.] Örvös János Desseffy Miklós gróf mint okmánybélyeggyűjtő. Filatéliai Kurír 1926/7, 18. old.

²⁵ [487.] Nekrológia több folyóiratban is megjelent.

²⁶ [661.] Az 1992. évi közgyűlési beszámolóban és Voloncs Gábor egyik cikkében [670.] olvashatunk a megjelentetés körülményeiről.

Válószínűleg kiterjedt gyűjtői kapcsolatokkal rendelkezett, mert neve több gyűjtő magánlevelezésében is előfordul.

KALLAI GEZA (1877?-19?) miskolci biztosítótársasági igazgató, sok cikke jelent meg filatéliai lapokban az illetékbélyeg-gyűjtéssel kapcsolatban 1934. és 1939. között.

KAPTAY ANTAL (1899. nov. 18. –1982. dec. 16. Veszprém) elődjei munkáját hosszú idő kihagyása után folytató, 1966-ban és 1973-ban megjelent két kéziratban sokszorosított katalógusa jelentősen hozzájárult a gyűjtési terület újraéledéséhez. Számos új specializációs elemet vett fel katalógizálási szempontjai közé, melyek jelen könyvünkben is megtalálhatók.

Az általa vizsgált bélyegek hátoldalán alkalmazott, lila kézi bélyegzésű gyűjtői jelzésével, mely ovális keretben a nevéből képzett „KAPA” betűszót tartalmazza, korunk gyűjtők is gyakran találkozhatnak a klasszikus bélyeg osztrák és magyar kiadásokon.

DR. KISS ISTVÁN (1896-1978. Simontornya) orvos²⁷ évtizedeken keresztül segítette tanácsaival a magyar okmánybélyeg- és a városi illetékbélyeg-katalógusok készítőit. Mintegy negyven éven át foglalkozott pénzügyi bélyegekkel, mert míg általunk ismert első cikke 1927-ben jelent meg a Filatéliai Kurírban, az 1968-as városi illetékbélyeg-katalógusnak is társszerzője.

Úttörő munkát végzett a magyar városi illetékbélyegek feltárása és az első magyar okmánybélyegek alyomat-változatainak kutatása terén. Magyar városi illetékbélyeg gyűjteménye a legjobbak közé tartozott.

DR. STEPHAN KOCZYŃSKI, udvari tanácsos. (187-1917, Bécs) A K.u.K. pénzügyminisztérium tisztviselőjeként a kiselejtett és fűtésre használt aktákról kezdett szignettákat és okmánybélyegeket gyűjteni. Ez az anyag ma a bécsi Városi Múzeum tulajdona. Főműve, mely mai is alapvető forrásmunka, a bécsi udvari és állami nyomdában folyó illetékbélyeg-gyártás részletes leírása, amit Bécsben, a C.M. kiadás 70. évfordulója alkalmából már halála után adtak ki, 300 példányban.

KÖLBIG (VEJTEY) FERENC (Vejte, 1875. – Jankovich-telep, 1952.) miniszteri tanácsos (a 1930-as évek névmagyarosítási időszakában vette fel a szülőhelyére utaló Vejtey nevet).

A századforduló környékén a temesvári Hunnia egyesületben kezdett filatéliával foglalkozni.

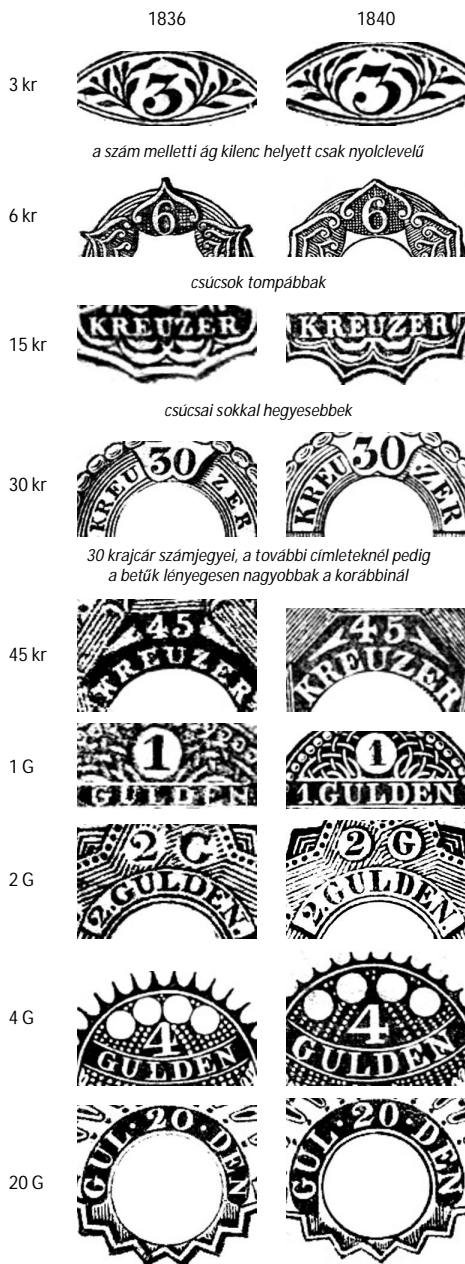
Budapestre helyezése után 1910-től aktív mozgatója volt a szervezett magyar filatélia megteremtésének. Tervezésben fejlesztett könyvgyűjteményen alapszik a Belyegmúzeum könyvtára. Egy 1918. körüli keletkezésű, a postai- és az illetékbélyegekkel egyaránt foglalkozó, kiadatlan kézirata támaszkodott az 1924-ben megjelent első magyar nyelvű okmánybélyeg-katalógus (is.) Ezt követően a katalógus két folytatásának is társszerzője volt.

IGNATZ MAYR, az Osztrák Bank hivatalnokja volt az 1924-ben német nyelven megjelent első osztrák-magyar illetékbélyeg-katalógus máig ható tekintélyű szerzője. Emlékét és szellemi örökségét az Ausztriában működő „Ignatz Mayr Runde” ápolja.

MARTIN ERLER (1920. - 2014. aug. 11) A német nyelvterületek illetékbélyegeinek neves szakértője, többek között az osztrák-magyar Határvidék illetékbélyegekéről is publikált speciálkatalógust 1987-ben.

²⁷ A kép forrása: OKMÁNYBÉLYEG 2017-1

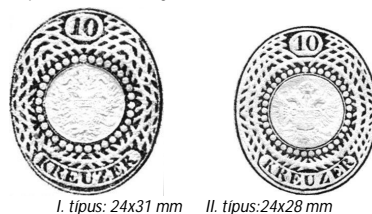
A 3, 6, 15, 30, 45 kr, az 1, 2, 4 és 20 guldenes szignettákat a Magyarországon kívüli tartományokban már 1836-tól használták. Ezeket 1840-ben újravesték és újabb címletekkel egészítették ki⁴⁹. Az 1840-es átvesés vonalai élesebbek, tisztábbak a korábbinál, továbbá a számok és betűk alakját is korrigálták. Nálunk már csak ez utóbbiak voltak forgalomban. Az új véset eltérései címletenként az alábbiak:

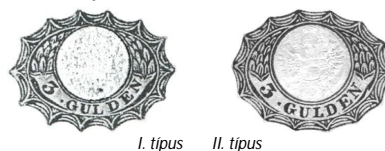
A nyomtatott szignetták típusai

Három címletnek két-két típusa van⁵⁰:

10 krajcár: az I. típus 2 mm-rel magasabb, a 10-es szám ferdén ül:

3 gulden: a szövegmező szélei az I. típusnál egyenesek, a szegélyvonal íveltebb, a csúcsok helyesebbek:

6 gulden: az I. típus betűi kisebbek, a díszek rajza kétoldalt finomabb:

Az I. típusok mindegyik címletnél ritkább, felár : 50%.

A dombornyomás főtípusai⁵¹

2-szeres nagytás, eredeti átmérő: 11-12 mm

I. típus: a szalagok a sasfejek feletti koronából indulnak ki, a többi típussal szemben, ahol a csőrök felett kezdődnek;

II. típus: a címerpajzs alatt hézag van;

III. típus: a címerpajzs hézag nélkül, az U alakú díszítményen nyugszik;

IV. típus: keskeny, magas pajzs, elmosódott nyomat.

A főtípusok altípusai:

I/a A pajzs függőlegesen osztott, a farktoll kicsi és zárt
I/b A pajzs vízszintesen osztott, a farktoll nagy és nyitott
II/a Nagy és széles pajzs, alatta keskeny hézaggal
III/a Nagyobb és széles pajzs, szintén hézag nélkül

⁵⁰ Lásd: [18.] 108.o. és [76.] 16.o.

⁵¹ Típusleírások Pohánka Iván kutatásai és kiállítási gyűjteménye alapján készült Floderer-tanulmány [366] alapján, melynek első publikációja: [369] OKMÁNYBÉLYEG 2015/3.

⁴⁹ Megkülönböztetésük részletesen ismerteti [76.] 15-16.o.

25 kr. 25 kr.

1. A „kr” teljesen más és kisebb is, mint a réznyomatnál.
2. A 2 gombja a réznyomáshoz képest áll, mint a számjegyek többi része, az 5-ös zászlója hosszabb, feljebb kanyarított.

60 60
kr. kr.

1. A kr vastagítása jellegzetesen eltérő.
2. A könyvnyomású r feje tömött.

72 72
kr. kr.

1. A 2-es számjegy a 2 krajcárosnál leírtak szerint.
2. A 7-es a 7 krajcárosnál leírtak szerint különbözik.

Címletek

Sorszám	Régi	Címlet Kép	*	⊖	⊕
56 (1859)	56 (56,58)	0,5 kr b		'6,50	10,-
57 (1863)	57 (86)	1 kr u		+380,-	650,-
58 (1859)	58 (31,59,81)	2 kr a		'1,50	3,-
59 (1859)	59 (32,60,81a)	4 kr a		'2,-	3,50
60 (1859)	60 (33a,82,87)	5 kr b	25	'-,20	-,35
61	61 (34,62,83)	6 kr b		'-,20	-,30
62 (1859)	62 (34a,63,84)	7 kr a		'-,20	-,35
63	63 (35)	10 kr c		'4,-	9,50
64 (1859)	64 (36,64,85)	12 kr b	35	'1,50	2,50
65	65 (37,65,85a)	15 kr d		'-,30	-,45
66 (1859)	66 (38,66,88)	25 kr f		'-,65	1,-
67	67 (39,67)	30 kr e	60	'-,20	-,40
68	68 (40,68,89)	50 kr c		'-,30	-,55
69 (1859)	69 (41,69)	60 kr f	100	'3,50	8,50
70 (1859)	70 (57a,70)	72 kr a		13,-	30,-
71	71 (42,71)	75 kr d		'7,50	20,-
72	72 (43,72)	1 H g		'2,-	3,50
73	73 (44,73)	2 H h		'6,-	15,-
74	74 (45,74)	3 H i		'13,-	43,-
75	75 (46)	4 H j		'23,-	90,-
76	76 (47,75)	5 H k		'5,50	18,-
77	77 (48,76)	6 H l		'13,-	50,-
78	78 (49,77)	8 H m		250,-	R
79	79 (50,78)	10 H n		'18,-	75,-
80	80 (51,79)	12 H o		180,-	R
81	81 (52)	14 H p		R	R
82	82 (53)	16 H r		'250,-	R
83	83 (54)	18 H s		R	R
84	84 (55,80)	20 H t		'30,-	150,-

Sor (29 db, R értékek nélkül): 1.212,05 €

Típusok

1860 elején az 5, 6 krajcáros címletek un. „elektrotyp” sokszorosítású lemezeit vették használatba. Ennek oka az volt, hogy a címletek eredeti lemezein az ívhelyek egyenkénti átvésésnek tökéletlensége miatt a számoknak számos alakváltozata (tulajdonképp minden pozíció egyedi) volt. Egy javított dúc galvánjeljárásos való többszörözésével készültek el e két címlet immár egyforma, II. típusú számjegyeket tartalmazó anyalemezei.

Az új 5-ös számjegy egy tizedmilliméterrel magasabb, és ezzel karcsúbbá vált. Másik jellemző eltérés, hogy a k betű felső ferde szára a II. típusnál nyitottabb. A 6 krajcáros számformája az I. típusnál keskenyebb, a számjegy alul időnként törött, a másodiknál zeselebb és kerekesebb. A k betű felső szára a II. típusnál jól észlelhetően nyitottabb az egyes I. típushoz képest.

Az I. típusú értékjelek néhány változata:

5 kr. 5 kr.
6 kr. 6 kr.

II. típus:

5 kr. 6 kr.

A 12 krajcáros 1-es számjegyének ferde vonalánál és a 2-es hullám-vonalánál e kiadásban szintén sokféle eltérés található, amit csak négy évvel később, 1864-ben javítottak:

12 12
kr. kr.

12
kr.

I. típus (sok változattal)

II. típus

Papírváltozatok

- u 1858. tiszta fehértől a szürkésfehérig
- x 1858. sárgásfehér
- w 1859. kékeszürke
- v 1859. kék, különféle, halványtól a közel sötétig
- t 1863. sötétkék

Papírváltozatok	Alapár	1868. normál		1859. impregnált	
		u (sz.fehér)	x (sárgás)	w (sz.kék)	v (kék)
56 0,5 kr	6,50	28,-		28,-	x
57 1 kr	380,-				x
58 2 kr	1,50	3,-	2,-	2,-	2,50
59 4 kr	2,-	x	2,50	6,-	7,-
60 5 kr	-20	-,30	x	-,45	-,90
61 6 kr	-20	-,50	-,65	x	-,35
62 7 kr	-20	-,30	-,35	-,30	x
63 10 kr	4,-	65,-	65,-	x	
64 12 kr	1,50	9,-	18,-	x	4,-
65 15 kr	-30	1,50	x	2,50	2,50
66 25 kr	-,65	x	-,75	1,50	3,50
67 30 kr	-20	x	x	x	x
68 50 kr	-30	-,45	-,90	x	-,50
69 60 kr	3,50	x	5,50	7,-	13,-
70 72 kr	13,-	28,-	85,-	x	23,-
71 75 kr	7,50	13,-	38,-	x	10,-
72 1 H	2,-	7,-	3,-	x	3,50
73 2 H	6,-	15,-	15,-	15,-	x
74 3 H	13,-	x	18,-	28,-	38,-
75 4 H	23,-	50,-	73,-	x	30,-
76 5 H	5,50	8,50	8,50	6,50	x
77 6 H	13,-	x	38,-	70,-	15,-
78 8 H	250,-	x	450,-	1.000,-	1.000,-
79 10 H	18,-	25,-	25,-	x	x
80 12 H	180,-	x	x	330,-	x
81 14 H	R	x	x		
82 16 H	250,-	400,-	950,-	x	
83 18 H	R	x	x	x	
84 20 H	30,-	x	55,-	95,-	

Sor (R nélkül): 1.212,05 € 654,55 € 2.034,85 € 2.291,95 € 1.370,15 €

A táblázatban piros háromszöggel jelzett, (korábbi katalógusokban tévesen szereplő) impregnálatlan papírosú 72 krajcáros nem létezhet. E bélyeg első gyártására ugyanis csak 1860 elején, jó fél évvel az impregnált papír 1859 közepén való rendszeresítését követően került sor.⁷⁰

⁷⁰ Ralph Ebner 2015. körüli felismerése

1.2 MAGYAR OKMÁNYBÉLYEGEK

FORINT-KRAJCÁR KIADÁSOK

Az első magyar illeték bélyeg kiadás egy évvel követte az Ausztriában is használatba vett, eredetileg csak a magyar posta számára igényelt postabélyegeket, mely az 1867-es kiegyezéssel vált önállóvá. Ezáltal jelent meg a hivatalos bélyegen elsőként a magyar címer és korona, jelezve, hogy ezek már csak Magyarországot illetően használhatók. A bukott szabadságharcot követő hosszú elnyomás után az önálló államiség hivatalos értékclikkeken való elismerése akkoriban jelentős előrelépésnek számított függetlenségünk legalább részleges vissza-szerzésében.

A véseési munkáknak a magyar államot terhelő tetemes költségeit elszámoló számlákon fennmaradt a rézmetszeteket készítő osztrák vésnökök neve. A munkát végző nyomdai alkalmazottak neveit minden forrás részletesen felsorolja, így hovatovább már ők tűnnek a bélyegképek tervezőinek, holott ezek magas művészi színvonalát eredményező rajzok nem tőlük, hanem minden bizonnyal az akkor még igen fiatal *Julius Bayertől* (1840. Modling – 1883. júl. 17. Bécs) származnak, aki 1855/56-ban végzett a bécsi Képzőművészeti Akadémián és a rajzok készítését követő évben, 1869-ben vált a bécsi Künstlerhaus tagjává. Koczynski ugyanis egyetlen személyt, „az iratokban meg nem nevezett magyar művészt” tartott a Magyarország számára akkor készült összes bélyegrajz szerzőjének.⁷⁶ E rajzok közt volt két hirlapilleték-bélyeg is, melyeket más forrásra⁷⁷ hivatkozva a Monográfia „J. Bayer” rajzainak tulajdonít. Vagyis Bayer egyben az összes rajz szerzője is! A sorozathoz 1873-ban készült 20 krajcáros kiegészítő értéknek a többihez illeszkedő stílusából és a korona változatlanul hibás ábrázolásából arra lehet következtetni, hogy ennek készítésére is az eredeti, 1868-as rajzok tervezőjét kérhették fel.

Az persze nem meglepő, hogy a bélyegek kivitelezése a korabeli osztrák okmánybélyegekhez nagyon hasonló. Hiszen akkoriban nem is igen tudtak/akartak másként az addigra már megszokott megoldástól eltérő illeték bélyeg elképzelni. E bélyegek azonban sokkal tisztábban láthatóra sikerültek a túl finom vonalú korábbiaknál, és a réznyomatú középrajz is sokkal gazdagabb, szinte bravúros eleganciával, rendkívül magas művészi színvonalon vésett. A történelmi összefüggések ismeretében gyanítható, hogy e kivitelezés csúcshívonalára nem pusztán az osztrákok akkor már több mint másfél évtizedes, az illeték bélyegek esetében kifejezetten magas szintű bélyegkészítési gyakorlatának egyszerű következménye. A magyar önállósági igényekre adott válasznak is számíthatnak, azaz rendkívüli szépségük a felsőbbrendűséget bizonyító akaró politikai szándék tükröződik.

Praktikus újításként azonban az osztrák kiadáshoz képest a magyar okmánybélyegekhez már csak kétféle bélyegméretet alkalmaztak. A hirdetés- és a naptárbélyegekkel együtt így a levélerezetek könyvnyomása gazdaságosabb lett, mert csak négyféle bélyegméretű dűckészlet előállítására volt szükség. A címletek rajza három évtizeden át változatlan maradt. A gyártást két év után Bécsből áthelyezték az időközben Budapesten főként a magyar bélyeggyártás lehetőségének biztosítása érdekében alapított Magyar Allamnyomdába. A magyar nyomtatáshoz kezdetben Ausztriából behozott hártypapírt, 1873-tól magyar vízjeles papírokat alkalmaztak. Kétféle nyomólemez használtak: az elsőt a bélyegképek közötti távolság még csak 1–2 mm volt. Mivel ezt a szűk bélyegközt a kézi erővel végzett fogazással alig lehetett pontosan eltávolítani, a gépi meghajtású fogazásra való áttámaszkodás 1888-ban a nyomólemezeket másodsor is elkészítették. Ezeknél a bélyegképek közti távolságot 3–4 mm-re növelték.

E szépséges bélyegeinket filatéliailag is rendkívül érdekessé teszi, hogy számos változatukat az ismérveik együttes figyelembevételével:

a bélyegszín, papír, vízjel, fogazat, könyvnyomtatási típusok, valamint a kétféle lemezösszeállítás szerint lehet és kell megkülönböztetni.

1868/76. Zöld kiadások

A bélyegek forgalomba hozataláról rendelet helyett csak a Budapesti Közlöny 1868. évi 130. számában jelent meg tájékoztatás. A forgalomból a zöld könyvnyomtatási bélyegeket az azonosan fekete középrészű, de barna könyvnyomatra való áttéréskor, a 67.293/1879 PM. (PK. 54.) rendelettel vonták ki.

A bélyegrajz az osztrák bélyegekhez hasonló zöld levélerezetű könyvnyomtatásból, és az álló téglalap alakú bélyeg felső részében elhelyezett, általában kor alakú, de a két legkisebb címletnél négyzet alakú réznyomással készült fekete középrészből áll. A középrajz tartalmazza a tulajdonképpeni, rajzot és a címletjelzést.

A szignettakra még kissé emlékeztető középrajz alatt a címletet szöveggel is látható, a fél- és egykrajcáros bélyegek kivételével, ahol ez a bélyegrajzba épült fehér mezőben jelenik meg. Ezt pár évvel korábban az osztrák krajcáros címletek hamisításai miatt vezették be, és nálunk nem csak a krajcáros, hanem a forintos értékeknél is alkalmazták.

A bélyegrajzok fő témája barokk díszítőelemekkel és allegorikus alakokkal körülvett koronás magyar címer, a 10 krajcáros címlet kivételével ekkor még a későbbi címerrajzokhoz képest eltérően, jobbra dőlő kereszttel ábrázolva.

Négyzetes középrészű címletek

a

b

Kör középrészű krajcáros címletek

c

d

e

f

g

⁷⁶ [12.]338: „33 Zeichnungen (megj.: 28 okmány-, 2 hirdetés-, 1 naptár- és 2 hirlapbélyeg = 33 db, SzK.) für ungarische Stempelmarken zugefertigt, welche von einem in den Akten nicht genannten ungarischen Künstler herrührten und zum Teil noch im Stadium flüchtig hingeworfener Skizzen waren” Bayer magyar származására azonban bizonyíték nem ismert, tehát ez az azonosítás jelenleg csak bizonyításra váró feltételezés.

⁷⁷ MBM 730. old. hivatkozik E. Müller e közlésére.

Alapértékek:

Sorszám	Régi	Címlet	Kép	P	*	☉	☒
01	1,160	0,5 kr	a	-450 000	33,-	9,50	130,-
02	2,57,84,85,119,131,161	1 kr	b	-26 000 000	5,-	-,25	-,45
03	3,58,86,120,132,156,162	2 kr	c	-3 400 000	4,50	-,20	-,30
04	4,59,87,121,133	3 kr	d	-5 300 000	4,50	-,15	-,20
05	5,60,88,122,134	4 kr	e	-7 500 000	9,-	-,20	-,30
06	6,61,89,123,135,157,163	5 kr	f	-26 000 000	8,-	-,07	-,10
07	7,90,124,136,164	7 kr	g	-12 000 000	7,50	-,07	-,10
08	8,62,91,125,137,165	10 kr	h	-11 000 000	20,-	-,15	-,20
09	9,92,126,138,166	12 kr	i	-8 600 000	38,-	-,25	-,45
10	10,93,127,139,167	15 kr	j	-25 000 000	48,-	-,15	-,20
11	1873 94,140	20 kr	k	-4 900 000		-,20	-,30
12	11 63,95,128,141,168	25 kr	l	-16 000 000	23,-	-,07	-,10
13	12,96,142,169	36 kr	m	-3 500 000	78,-	-,20	-,35
14	13,64,97,129,143,158,170	50 kr	n	-34 000 000	130,-	-,07	-,10
15	14,98,144,171	60 kr	o	-3 000 000	350,-	4,50	8,50
16	15,99,145,172	75 kr	p	-2 100 000	430,-	5,-	8,50
17	16,100,146,173	90 kr	r	-2 500 000	500,-	8,50	18,-
18	17,101,130,147,159,174	1 ft	s	-23 000 000	330,-	-,15	-,20
19	18,65,102,148,175	2 ft	t	-4 400 000		2,50	5,50
20	19,66,103,149,176	2,5 ft	u	-5 900 000		1,50	2,50
21	20,67,104,150,177	3 ft	v	-2 100 000		3,-	7,-
22	21,105,151,178	4 ft	w	-9 700 000		20,-	45,-
23	22,68,106,152,179	5 ft	x	-5 400 000		-,90	1,50
24	23,107	6 ft	y	-190 000		8,-	20,-
25	24,108	7 ft	z	-220 000		130,-	R
26	25,109,153	10 ft	aa	-1 400 000		20,-	43,-
27	26	12 ft	ab	-96 000		250,-	R
28	27,110,154	15 ft	ac	-230 000		130,-	R
29	28,111,155,180	20 ft	ad	-920 000		33,-	70,-
Sor (29 db):						628,56 €	

Papír- és vízjel

I. Időszak: 1868–70 között Schlöglmühle által gyártott többféle papír (z-t), melyen az osztrák Au-III iv-vízjel két változata a forintosoknál álló, a krajcáros címleteknél legtöbbször fekvő, nagy ritkán álló helyzetben fordul elő. A papírgyári szállításokat római számokkal jelölő Koczynski adataiból, melyek a felhasznált ívszámokat pontosan megadják, az ivreke az alábbi gyártási mennyiségek számithatók:

Bélyeggyártás	Papír				fogazás	darabszám
	gyártás	jel	vastag	írnyomat		
1868. ápr. 20-máj. 28	X	z	vastag	kénsárga (schweifelig)	12	-40 000
1868. aug-szept	VI	y	vastag	kék (blauwolkig)	12	-50 000
1868. júl.-szept	IX	x	vékony	kékesfehér (weißlich lichtblausichtig)	12	-300 000
1868. okt.-1869. jan.	XI	w	normál	vajsárga (rahmfarbig)	12	-40 000
1869. ápr.-máj.	XII	v	vékony	szalmasárga (strohfarbig)	10%, 11	-45 000
1870. január	XIII	u	vékony	ismeretlen	9, 9%	-20 000
1870. jún.-aug.	XIV	t	vékony	tejfehér	9, 9%	-33 000

A vastag sárga papír (z) 0,08 mm, a vastag kék (y) 0,07 mm körüli vastagságú. Az 1868 második felétől gyártott vékony papírfajták (x-w) vastagsága tágabb tartományban, 0,05–0,07 mm között változik.

Papírváltozatok

A fenti táblázattal magyarázható a papírfajták sokféleségének oka, amit eddig tévesen, maradékpapírok felhasználásával magyaráztak. A valódi ok ugyanis az, hogy röviddel a gyártás májusi megkezdését megelőzően, 1868. április 30-án, a magyar bélyeg gyártására eredetileg rendelt mennyiség ötszörösét kitevő pótrendelést adtak fel.

A magyar bélyegek számára eredetileg rendelt mennyiség kifogyása miatt (a X. gyártás vastag, kénsárga papírja, ami a nyomdába még időben, február 6-án megérkezett) valójában csak egy kisebb mennyiségű maradékpapírt használtak fel, ami az 1865-ös bélyeggyártásból származott (vastag kékes papír, VI. gyártás). Ez azonban gyorsan elfogyott, és így kénytelenek voltak az osztrák bélyegek számára tartott készlethez is hozzányúlni (vékony fehér papír, a IX. szállításból). A pótrendelés szeptemberi megérkezését követően valószínűleg legkorábban csak szeptember végén, esetleg október elején térhettek át ennek használatára (X. gyártású, normál vastagságú, „vajsárga” papír).

Az 1869-től alkalmazott ritkább fogsűrűségű „góliátfogazás” gyártása során keletkezett címleteket (az eddig megszokott külön kiadás helyett) csak fogaztváltozatként célszerű katalogizálni.

A papírváltozatok *felárait* megadó alábbi táblázat a 12-es, első fogazáshoz tartozó négy papírt tartalmazza.⁸⁰ Igen ritkán – több szerző által is egybehangzóan említve – 0,8 mm-nél vastagabb sárga, vagy kékes papír is előfordul. Alábbi táblázatunk csak két címleten biztosan létező előfordulást tartalmaz, de továbbiak felbukkanása sem kizárható.

jellemző	w	x		y	z
		sárgás	vékony, fehér	kékes	vastag sárga vagy kékes
1. 0,5 kr	1,-	x		4,-	
2. 1 kr	-,25	x		-,40	
3. 2 kr	-,30	x		-,45	R
4. 3 kr	2,50	x		2,-	
5. 4 kr	-,10	x		1,50	
6. 5 kr	x	-,04		-,55	
7. 7 kr	-,03	x		-,90	
8. 10 kr	-,05	x		-,25	
9. 12 kr	-,15	x		-,90	
10. 15 kr	-,65	x		-,30	
12. 25 kr	x	-,03		-,15	
13. 36 kr	-,15	x		-,09	
14. 50 kr	-,04	x		-,25	R
15. 60 kr	x	-,10		-,75	
16. 75 kr	x	1,-		-,90	
17. 90 kr	x	-,90		1,-	
18. 1 ft	-,08	x		-,08	
19. 2 ft	-,30	x		-,30	
20. 2,5 ft	-,60	x		-,95	
21. 3 ft	-,75	x		-,90	
22. 4 ft	-,20	x		3,50	
23. 5 ft	x	-,15		-,70	
24. 6 ft	1,-	x		8,-	
25. 7 ft	3,-	x		35,-	
26. 10 ft	x	-,80		2,-	
27. 12 ft	x	-,75		850,-	
28. 15 ft	x	7,-		15,-	
29. 20 ft	-,70	x		7,50	

II. időszak: 1869-70 közt használt háromféle fehér papír (x=v, u és t), 1870–73-ig osztrák importból származó, vízjel nélküli hártypapír (s) volt használatban. E papír 0,04–0,05 mm vastag.

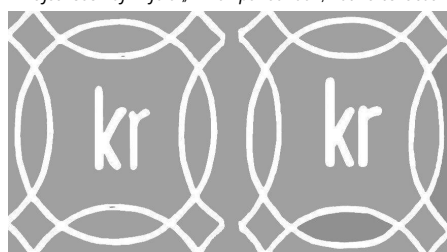
A 12-es fogazatú kibocsátások és az utána következő papírváltozatok (r-től m-ig a III. időszakban) összesítése és felárai:

papír:	első gyártás	x'	s	r	p	n-m
		1868	1870	1873	1876	
vj:	Au-III	-	A	B	C (kr) - D (ft)	
1. 0,5 kr	x					RRR
2. 1 kr	x	x	x			-,30
3. 2 kr	x	x	-,25			-,45
4. 3 kr	x	x	x	5,-		
5. 4 kr	x	x	-,10			
6. 5 kr	x	x	x	2,50		-,15
7. 7 kr	-,15	x	x			-,40
8. 10 kr	x	x	x			-,65
9. 12 kr	x	-,15	-,70	RR		2,-
10. 15 kr	-,10	x	x			-,20
11. 20 kr	-,35	x	x			
12. 25 kr	x	x	x			-,45
13. 36 kr	x	-,15	3,50			4,-
14. 50 kr	x	x	x	300,-		-,05
15. 60 kr	x	-,20	-,20			1,50
16. 75 kr	x	3,-	8,-			7,-
17. 90 kr	x	2,-	8,50			15,-
18. 1 ft	-,10	x	100,-	-,50		-,50
19. 2 ft	-,30	x		-,35		9,50
20. 2,5 ft	-,45	x		-,25		-,50
21. 3 ft	-,70	x		-,70		2,-
22. 4 ft	x	1,-		2,-		20,-
23. 5 ft	1,-	x		-,05		1,-
24. 6 ft	x	90,-				
25. 7 ft	x	900,-				
26. 10 ft	x	-,50		1,-		
27. 12 ft	x					
28. 15 ft	x	150,-		750,-		
29. 20 ft	x	1,50		10,-		15,-

⁸⁰ Lásd pl. Kaptay 29. old.: „A vastag sárga és vastag kék papírra nyomott bélyegek értéke kétszeres.”

A krajcárosok új vízjele „kr” ellipszisekben, két változatban:

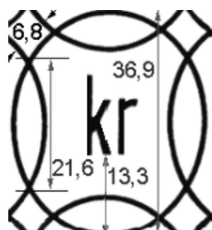
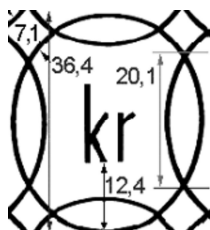

I. és I/a vj.

papírlük: „x” és „y”

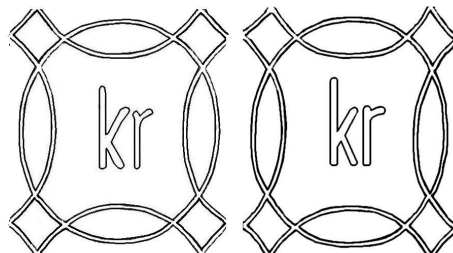

Az I és I/a vízjelváltozat megkülönböztetése

A vízjel minden részletében változékonysága miatt azonban a fenti rajzon látható átlagmértékek csak általános tájékozódásra alkalmasak, gyakorlati alkalmazásra e rajz önmagában nem elégséges.

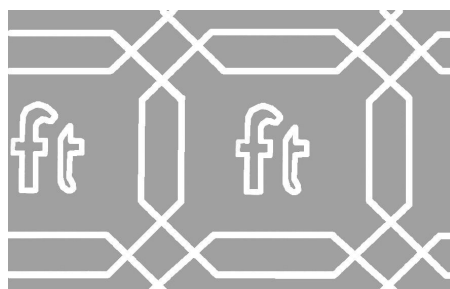
Ezzel szemben ennek mérethelyes kontúrjai áttetsző papíron átvilágított bélyegek vízjelrészleteire illesztve az esetek túlnyomó részében jól használhatók a két vízjel megkülönböztetéséhez.

Az „ft” vízjel leírása

Az „ft” betűk körüli nyolcszögek átlag 45x41 mm bennfoglaló méretűek. Az élek rendszeresen jelentkező méretkülönbségei miatt ettől a várható eltérés mindkét irányban 1 mm. A vízszintes és függőleges, valamint ferde oldalak átlagmérete 19, 17 illetve 18 mm, szintén 1 mm körüli eltérésekkel. A ferde élek a méreteltérések miatt változatos, 39–43° közötti szöveget zárnak be a vízszintessel.

E vj.

„ft” nyolcszögekben
papírjele: „z”

A forintosok új vízjele

E vízjel rejtélyes tulajdonsága, hogy a fiumei gyártású forintos címleteknél nem jelentkeznek a „kr” vízjelhez hasonló méretváltozás.⁹² Nem zárható ki, hogy ezt a hengerű – valamilyen, a másiktól való eltérő tulajdonsága miatt – a jelentős méreteltérés ellenére is sikerült a fiumei gyártósról átalakítani. Erre nemcsak a más ismert újragyártásokat rendszeresen jellemző vízjelkülönbségek hiánya utal. A krajcárosok fiumei hengerénél megszüntetett vízjelszél ugyanis a forintosoknál változatlanul megmaradt, méghozzá a korábbiakkal teljesen egyező jellemzőkkel.

Vízjel-különlegességék

Az A vízjelnél a teljes betűt tartalmazó bélyegek felára 3-szoros. A teljes betűket mutató „kr” az alapár 15-szörösét, a „F.” a 10-szeresét éri. A C és D vízjeleknél található vízjelzegélyes példányok felára krajcárosoknál az alapár 10-szerese, forintosoknál 5-szörös, de minimum 6 €.

Az I. és E vízjelnél található vízjelszél a korábbiakhoz képest gyakoribb, értéke 3–5 közötti szorzóval számítható, de minimum 4 €. Vízjelszél az I/a vízjellel nem fordul elő. Felcserélt vízjellel csak az 1 forintos címletnél van, értéke I vízjellel 40 €, I/a vízjellel 8 €.

⁹² A szakirodalomban közölt vízjelrajzok a korábban tévesen feltételezett méretváltozás miatt hibásak!

Fogazás

A barna könyvnyomató bélyegek túlnyomó része még sorfogazással készült. A lipcsei átlag 12,8 és a párizsi 13,6-os fogsűrűségű (12¼–13¼ között ingadozó fogazás, jele itt: B) gépek mellé 1880-ban a *berlini Hermann Lüttke* cégtől egy 11½-es gépi meghajtású⁹³ sorfogazó gépet (A) szereztek be. A régebbi, kézi meghajtású gépek 1886-ig maradtak használatban. A két sorfogazó gép (B) párhuzamos használata miatt a vegyesfogazatok előfordulása a nagyszlabosi papirosú bélyegek

esetében tipikusnak mondható, amely az 1887-től használt fumei vízjelű bélyegpapírral azonban már nem fordul elő.

A barna könyvnyomató alkalmazási időszakának vége felé, 1888. második felében a Lüttke cégtől vásárolták a nyomda első fésűsfogazó-gépét is, melyet az okmánybélyegekhez 12-es fogazóléccel (C) használtak. A táblázatokban az „x” a létező, de gyakori, felár nélküli változatokat jelzi.

Az 1880-as első gyártás (A és C vízjelű krajcárosok és D vízjelű forintosok) eddig ismert fogazátváltozatainak teljes értékei:

Fogazát-változatok II. típus	Vízjel	Függ.	11½				12½				13				13½			
			11½		12½		13		13½		11½		12½		13		13½	
			A	AB ₁	AB	AB ₃	B1A	B1	B12	B13	BA	B ₂₁	B	B ₂₃	B ₃ A	B ₃₁	B ₃₂	B ₃
181-II 0,5 kr C	9,50	23,-					x	13,-				20,-	13,-	x	18,-			
182-II 1 kr C	5,50	1,50				1		4,5				60,-	60,-	25,-				
183-II 2 kr C	2,50	28,-		6,50	6,50		x	x	3,-				x	x	x			
184-II 3 kr C	1,50								2,-			23,-	2,-	x	2,-			
185-II 4 kr C	2,-						x	3,50					3,50	x	x	3,50		
186-II 5 kr C	5,50						x	1,50	1,50				95,-	x	x			
187-II 7 kr C	1,50						x	2,50	x				x	x	x			
188-II 10 kr C	1,50						x	x	x				2,50	x	x			
190-II 15 kr C	95,-							1,-	1,-				x	x	x			
191-II 20 kr C	30,-						x						x	x	x			
192-II 25 kr C	55,-							80,-					1,-	x	x			
193-II 36 kr C	2,-						x	x	x				x	x	x			
194-II 50 kr C	25,-							60,-					95,-	x	x			
195-II 60 kr C	2,50								x				x	x	x			
196-II 75 kr C	1,50												x	x	x			
197-II 90 kr C	4,50								9,50				x	x	x			
198-II 1 ft D	35,-	x		13,-					1,-						75,-		9,50	
199-II 2 ft D	8,-												3,-					
Ismert változatok:	102 db	5 db	0 db	2 db	1 db	1 db	12 db	13 db	7 db	4 db	13 db	18 db	3 db	1 db	6 db	15 db	1 db	
Sorozatok értéke:	433 €	60,85 €		19,50 €	6,50 €	1 €	54 €	39,85 €	13,- €	46,60 €	33,95 €	75,25 €	23,50 €	50 €	11,50 €	47,- €	4,45 €	

Fogazát-változatok III. típus	Vízjel	Függ.	11½				12½				13				13½			
			11½		12½		13		13½		11½		12½		13		13½	
			A	AB ₁	AB	AB ₃	B1A	B1	B12	B13	BA	B ₂₁	B	B ₂₃	B ₃ A	B ₃₁	B ₃₂	B ₃
183-III 2 kr C	1,-	2,-		13,-	13,-		x	2,-	1,50	1,50		1,50	x	x	x			
184-III 3 kr C	35,-	1,-		2,50	2,50		75,-	x	50,-	55,-		1,50	x	x	45,-	1,-	2,-	90,-
185-III 4 kr C	40,-	1,50		8,50			x	70,-	60,-	70,-		1,50	60,-	x	50,-	95,-		75,-
186-III 5 kr C	20,-	50,-		5,-	5,-		60,-	x	35,-	x		1,-	25,-	x	25,-	1,-	x	40,-
187-III 7 kr C	35,-	2,-					2,-	x	50,-	95,-		3,-	55,-	x	55,-	2,50	65,-	40,-
188-III 10 kr C	20,-	95,-		4,-	4,-		75,-	x	25,-	x		1,-	30,-	x	25,-	95,-		30,-
189-III 12 kr C	2,50	x		7,-			7,-	x	3,-			4,50	3,-	x	x	7,-	x	x
190-III 15 kr C	65,-	1,-		9,50	9,50		x	1,50	90,-	1,50		2,50	1,-	x	90,-	2,-	80,-	1,50
191-III 20 kr C	100,-																	
192-III 25 kr C	23,-			10,-	10,-		x	40,-	30,-	45,-		90,-	30,-	x	25,-	55,-	35,-	15,-
193-III 36 kr C	1,-	x		40,-	40,-		2,50	2,50	x	1,50		1,50	65,-	x	75,-	2,-	2,50	x
194-III 50 kr C	25,-	x		8,-	6,50		45,-	60,-	55,-	40,-		80,-	40,-	x	30,-	65,-	50,-	45,-
195-III 60 kr C	50,-	90,-		5,50	7,-		x	1,-	90,-	75,-		2,-	1,-	55,-	55,-	1,50	1,-	1,50
196-III 75 kr C	0,4	45,-		3,50	4,-		55,-	x	0,8	10,-		1,-	0,7	0,9	0,6	95,-	15,-	10,-
197-III 90 kr C	300,-																	
198-III 1 ft D	1,-	2,50	6,50	6,-	6,-		2,-	x	x	1,50		3,50	x	x	x	3,-	2,-	1,50
199-III 2 ft D	1,-	x		2,50	2,50		x		85,-	1,50		2,-	80,-	95,-	x	1,50		80,-
Ismert változatok:	222 db	16 db	1 db	16 db	13 db	17 db	14 db	17 db	15 db	17 db	17 db	19 db	16 db	14 db	11 db	17 db	2 db	
Sorozatok értéke:	1049 €	19,35 €	6,50 €	153,- €	117,- €	47,85 €	13,34 €	37,28 €	14,30 €	57,20 €	36,77 €	433,94 €	13,56 €	26,05 €	33,95 €	37,80 €	1,60 €	

Fogazát-változatok I. típus	Vízjel	Függ.	11½				12½				13				13½			
			11½		12½		13		13½		11½		12½		13		13½	
			A	AB ₁	AB	AB ₃	B1A	B1	B12	B13	BA	B ₂₁	B	B ₂₃	B ₃ A	B ₃₁	B ₃₂	B ₃
198-Ia 1 ft D	15,-	x	6	5,50			60,-	30,-	30,-			35,-	30,-	x	30,-			
199-Ia 2 ft D	70,-	5		x				x	x			3,-	x	x	x			
200-Ia 2,5 ft D	30,-	x	20	75,-				95,-	95,-			1,-	90,-	x	90,-			
201-Ia 3 ft D	95,-	x		8,50	18		8,-	1,-	1,-			7,50	1,-	x				
202-Ia 4 ft D	1,50	6		x				2,50	2,50			15,-	x	x	2,50			2,50
203-Ia 5 ft D	35,-	x						70,-	95,-			25,-	85,-	x	95,-			90,-
204-Ia 6 ft D	18,-							x	x				x	x				
205-Ia 7 ft D	20,-								13,-				x	x				
206-Ia 10 ft D	7,50			23,-				x	3,-			15,-	x	x				
207-Ia 12 ft D	130,-			x					x			180,-	x	x				
208-Ia 15 ft D	10,-								13,-				18,-	x				
209-Ia 20 ft D	1,-								2,50			3,50	3,50	x				
Ismert változatok:	80 db	6 db	2 db	7 db	1 db	2 db	8 db	12 db	0 db	9 db	10 db	12 db	5 db	0 db	1 db	5 db	0 db	
Sorozatok értéke:	958 €	13 €	26 €	169,95 €	18 €	8,60 €	31,65 €	185,90 €		250,35 €	52,25 €	190 €	5,35 €		1 €	5,35 €		

Az 1881-től kezdődő nagyszlabosi I (kr) és E (ft) vízjelű gyártás eddig ismert fogazátváltozatainak teljes értékei:

Fogazát-változatok II. típus I. vj.	Vízjel	Függ.	11½				12½				13				13½			
			11½		12½		13		13½		11½		12½		13		13½	
			A	AB ₁	AB	AB ₃	B1A	B1	B12	B13	BA	B ₂₁	B	B ₂₃	B ₃ A	B ₃₁	B ₃₂	B ₃
181-II 0,5 kr	40,-	x										130,-		70,-				
182-II 1 kr	10,-	x		9			1	1	95,-			85,-	95,-	85,-	90,-		95,-	1
Ismert változatok:	14 db	2 db	0 db	1 db	0 db	1 db	1 db	1 db	0 db	2 db	1 db	2 db	1 db	1 db	0 db	1 db	0 db	
II típusú krajcárosok:	258 €	40 €		9 €		1 €	1 €	95 €		130,85 €	95 €	70,85 €	90 €	95 €		1 €		

A lemez baloldalának ívhely-azonosítói

I. oszlop: A típus

II. oszlop: B típus

III. oszlop: C típus

IV. oszlop: D típus

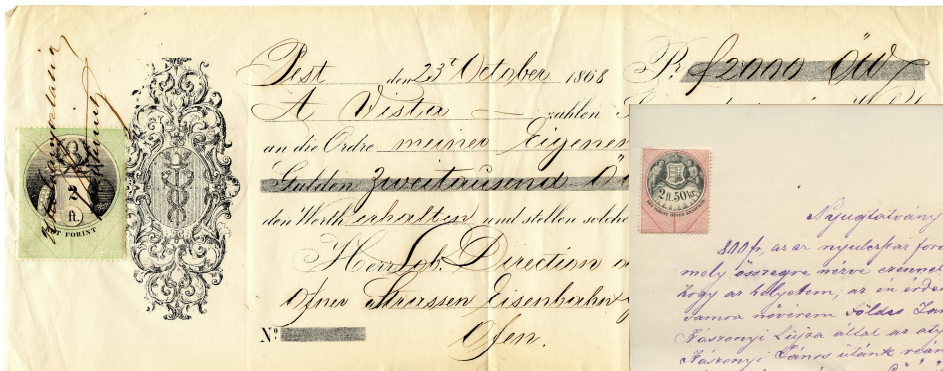
V. oszlop (típusjel nélkül)

1 ft 25 fillér volt a 300 feletti kötelezvény és nyugtákilletéke 400 ft értékig, (a II. fokozati skála 7. fokozata). Az ilyen magas összegű ügyletek azonban már nem voltak gyakoriak, ezért ez az illetékösszeg többféle más illetékfajttal gyakrabban található.

1,25 Ft	bélyeg	7 db	Határórv.	1868-69	1870	1873-76	1880-87	1891
25 kr + 1 Ft	2	5 db					58,-	58,-
2x25+75 kr	3	1 db		330,-				
5x25 kr	5	1 db				480,-		

2 ft illeték volt fizetendő a 2400 forintot meghaladó váltók után 3.000 forinti a kedvezőbb, I. tarifaskála 12. fokozata szerint. Az első a második skálához képest jóval kedvezőbb volt, annak kevesebb, mint egyharmada.

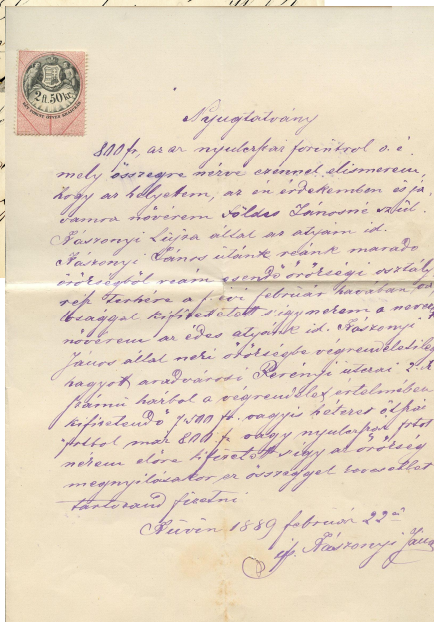
2 Ft	bélyeg	7 db	Határórv.	1868-69	1870	1873-76	1880-87	1891
2 Ft	1	3 db		130,-	130,-	130,-		
2x1 Ft	2	4 db					83,-	

2,50 ft a II. fokozati skála 8. fokozata. Pl. 400 feletti nyugták illetéke 800 ft-ig.

2,50 Ft	bélyeg	10 db	Határórv.	1868-69	1870	1873-76	1880-87	1891
2,5 Ft	1	6 db		780		60,-	53,-	63,-
50 kr + 2x1 Ft	3	3 db		500		100,-		100,-
5x50 kr	5	1 db				530,-		

10 ft a II. fokozati skála 13. fokozata. Pl. 3,200 feletti nyugták illetéke 4000 ft-ig.

10 Ft	bélyeg	7 db	Határórv.	1868-69	1870	1873-76	1880-87	1891
10 Ft	1	3 db		230,-		250,-		
50 kr + 2x5 Ft	3	1 db					580,-	
4+6 Ft	2	1 db						
2x5 Ft	2	1 db				350,-		
2x2,5+5 Ft	3	1 db		380,-				

Un. "lebegő", csak az egyik sarkánál felragasztott gyakorlatilag használatlan 2,50 ft-os. Felár: 500 €

Különleges iratok

A fenti táblázatokban be nem mutatott illeték-összegek egy része szabálytalan (dijhiányos, vagy túlfizetett) vagy egy iraton történt többszörös illetéklerovás következménye. Mások olyan %-os tarifákból adódnak, amelyek esetleges kombinációs felárai táblázatának a illeték-összegek sokfélesége miatt nincs értelme. Ezek értékelése az irat alapértékéből kiinduló, indokolt esetben egyedi felárakkal (EE). Nehány ilyen extrém példa:

1,35 Ft, benne az eddig ismert maximális többes felhasználással (23 db 2 kr): 500€

125 Ft ritka címletekkel: RRR

Perfin illetékbélyegen

1886. júl. 3-tól 1964-ig a postabélyegek átlukasztott használatára vonatkozó engedélyt valamennyi postán kapható értékűkre kiterjesztették, ezért elvileg a barna alnyomatú és az 1891-es krajcáros kiadásokon is előfordulhattak. A legkorábbi perfin KB lyukasztással egy példában ismert az 1891-es 5 krajcáros okmánybélyegén (RR).

Hamisítás

A kincstár kárára felhasznált hamisítvány több címleten ismert. A hamisítók kilétét nem sikerült megállapítani, a bélyegzők tanúsága szerint Budapesten készültek. Az ismert példányok túlyomórésze letelezett iratokon maradt fenn, az adott értékelés ezekre vonatkozik. Leletezetlen és leáztatott darabok kisebb mennyiségben szintén ismertek (EE).

Mintegy 50 évig csak a barna és zöld 15 krajcáros hamisítványa volt ismert, melyet a leletezők találtak meg és ezekből néhány példány gróf Dessewffy és dr. Hollaender gyűjteményeibe került. A központi járásbírói irattár selejtanyagában 1926-28 között Tamás István és dr. Kiss István, nyilvánvalóan célirányos, erre irányuló kutatásaik során további 4-4 címet hamisítványt fedeztek fel. Vizsgálataik eredményét dr. Kiss István 1929-ben publikálta⁹⁶ melyben részletesen leírta az addig talált hamisítványok eltéréseit.

A hamisítványok sárgás, vízjel nélküli, a valódinál vastagabb papírra és a nyomdában nem használt fogcsűrűséggel készültek (10–50 kr 12½-es, illetve 75 kr–4ft 10-es fog). A könyvnyomat főerei nagyon hasonlítanak az eredetire, a mellékerek viszont zavarosak, eltérnek a valóditól. A középrajz fekete színe rendszerint tompább, és rajza nem olyan éles, mint az eredetienél.

Az alábbi két zöld 50 krajcároson jól látszanak ezek a különbségek:

Hamis

Valódi

Nemrég egy eddig le nem irt újabb hamisítvány⁹⁷ is előkerült pécsi egyházi iraton:

A megtalált zöld könyvnyomatú példányok darabszámait, és az ismert legkorábbi iratdatumok:

10 kr 1 db	1879. 12. 18.	RRR
15 kr 5 db	1880. 01. 14.	RR
50 kr 9 db	1879. 12. 16.	R
75 kr 7 db	1876. 10. 25.	RR
2 ft 13 db	1876. 05. 13.	R
4 ft 1 db	1878. 02. 21.	RRR

Kiss levéltári kutatásai alapján készült, alább idézett leírása szerint a zöld könyvnyomatú hamisítványok jellemzői a következők:

„1) 75 kros (1876. okt.) áttetsző vékony pelurenél⁹⁸ vastagabb sárgásfehér papíron, 2 típusú alapnyomással haragos és halványabb fűzőld színben. Mellékerek hiányoznak, csupán a középső főér s elég finom kidolgozású hajszerűhálózat látható. Bélyegkép alapvonalkézása durva, sűrűbb, összefolyó, egész rajzolat durvább kidolgozású; címer karcsúbb; bogorók, almák apróbbak. A bélyegyet övező belseőkör teljesen hiányzik, a külső is szakadozott, vékony, szabadszemmel alig észrevehető. Fogazat: 10.

2) 2 frtos (1876. május, okt. 1877. június, 1878. máj. jún.) kétféle papíron fordul elő: hártvaszerű áttetsző sárgásfehér s vastag tiszta fehér papíron. Fogazat: 10. Alapnyomás egyféle típusban, elég finom kidolgozású, a halvány kékeszöld és halvány fűzőld színben egyaránt előfordul. Bélyegképe a 75 krossal ellentétben finom kidolgozású, tiszta nyomású, precíz kettős körökkel övezve. Összbenyomása igen jó, színe szürkésfekete, szürkésbarna és koromfekete árnyalatokat mutat. Az összes függélyes és vízszintes alapvonalkézás sűrűbb (2:3 arányban) méhkas teteje egyenesre csapott, nyílása hiányzik; a címertől balra levő árnyékolásban a bokornak csak a töve látszik. A címerben a 4-ik folyó alsószéle a kettőskereszt talpával egyvonalban fekszik, míg az eredetienél az utóbbi feljebb van 0.5 mm-rel. Ez másik típusnál, mely különben teljesen azonos az elsővel, a címer közepén végighúzódó függélyes vonalpár alul egy hurokban (zárt) végződik.

3.) 4 frtos (1878 febr.) Vastag, tiszta fehér papíron. Fogazat: 10. Alapnyomás halványzöld, elmosódott, levélerezet alig kivehető, kerete teljesen hiányzik. Bélyegkép viszont igen hű és finom utánzata az eredetinek, a pontárnyékolás és a címer függélyes vonalkézása azonban sűrűbb. Az üllő nőalak szemével befelé-felfelé kancsalít.

⁹⁶ Jellemzőiket részletesen ismerteti dr. Kiss István [336.]

⁹⁷ OKMÁNYBÉLYEG 2014/1 [143.] Farkas Zoltán Felfedezéseim és legkedvesebb okirataim Okmánybélyeg 2015/1, 2. old.

⁹⁸ pelure = hártypapír

1898.

42 Közgazdasági Bank,
Újvidék

F20 Felten & Guillaume
sodronygyár, Budapest

1903-1913.

2 fillér:

H29 Hagenmacher Henrik
sörfőző, Budapest

K46 Dr. Keleti és Murányi
Vegyszeti Gyára, Újpest

M59 Moskovits Mór és Fia
Nagyvárad

10 fillér:

B5
Fiume

F20 Felten & Guillaume
sodronygyár, Budapest

F45 Fischer Simon és Tsai Rt
rövidárú nagyker. Budapest

L22
Budapest

W13 Wohánka és tsa.
vaskereskedés, Budapest

1914.

Szi3 „Anker”
Élet és Járédekbiztosító Társaság Budapest

K46 DR., Keleti és Murányi
Vegyszeti Gyár, Újpest

l: Vajdahunyad vára

m: Opera

n: Széchenyi fürdő

o: Keleti pályaudvar

p: Tihany

q: Visegrád

r: Anonymus szobor

s: Kúria

t: Gellért szobor

u: Pannonhalma

v: Milleniumi emlékmű

w: Esztergomi bazilika

x: Budavár

y: Lillafüredi üdülő

z: Szegedi fogadalmi templom

Év	Régi	Címlet	Szín	Kép	P	**	⊙	Ⓜ
18.	1,17	-	szürke	k	269 472	10,-	10,-	15,-
19.	(2)	10 f	sg piros	l	12 208	20,-	20,-	30,-
20.	3,18	20 f	piros	m	72 208	20,-	20,-	30,-
21. (1933)	(12)	40 f	l.barna	n	140 000	25,-	20,-	35,-
22.	4,19	50 f	piros	o	142 208	15,-	10,-	20,-
23.	5,20	1 P	v.kék	p	143 168	25,-	15,-	30,-
24. (1932)	(13)	1,20 P	s.kék	q	100 000	35,-	25,-	45,-
25.	(6)	2 P	u.kék	r	204 624	35,-	15,-	30,-
26.	7,21	3 P	kék	s	237 068	40,-	10,-	25,-
27.	8,22	5 P	barna	t	243 152	65,-	15,-	35,-
28. (1932)	(14)	6 P	s.barna	u	170 000	75,-	15,-	35,-
29.	9,23	10 P	barna	v	203 320	100,-	20,-	50,-
30. (1932)	(15)	12 P	s.zöld	w	220 000	150,-	15,-	40,-
31.	10,24	20 P	k.zöld	x	106 979	250,-	35,-	90,-
32.	11,25	50 P	sg.zöld	y	25 474	550,-	40,-	100,-
33. (1932)	(16)	100 P	lila	z	10 000	R	R	R
Sor (16 db):					1 420	285		

papír felár	Vízjelés papír		Vízjel nélkül		
	álló	fekvő	vastag	vékony	
Szsz.	Címlet	x1	x2	y	z
18.	-	5,-		x	30,-
19.	10 f	x	400,-		
20.	20 f	30,-	800,-	x	
21.	40 f			x	
22.	50 f	30,-	600,-	x	5,-
23.	1 P	x	40,-	20,-	20,-
24.	1,20 P			x	
25.	2 P	5,-	50,-	x	
26.	3 P	30,-	70,-	5,-	x
27.	5 P	40,-	90,-	20,-	x
28.	6 P			x	40,-
29.	10 P	x	70,-	5,-	5,-
30.	12 P			x	50,-
31.	20 P	x	100,-	x	x
32.	50 P	20,-	200,-	x	
33.	100 P			x	

Megjegyzés: a táblázatban az 1934-es utányártás figyelembevételével számított, együttes darabszámok szerepelnek.

Mivel erre helyben nem mindenütt volt lehetőség, a helyi bélyegek előállítását megkönnyítendő, a gyártást két központban is vállalták. Az egyik az Állami Nyomda volt, ahol a helyi bélyegek is a postabélyegek gyártásához használt vízjeles bélyegpapírra, azokkal azonos nyomdatechnikával és fogazással készültek.

A másik központi hely, az Egri Nyomda Rt. ennél egyszerűbb és olcsóbb nyomdatechnikával dolgozott. Ezek a bélyegek - a BM előírát figyelmen kívül hagyva - vízjel nélküli papírra készültek. Az 5x5 bélyeg-tartalmazó íveket csak a bélyegek hosszabbik oldalán, az iv belső részén fogagták, majd az íveket a bélyegek rövidebb oldala mentén csikokra vágták és 20 lapon összesen 100 bélyeget tartalmazó *bélyeg-füzetbe* fűzték.

Az egri nyomda általánosan, több városhoz is használt bélyegrajza három részre osztott keret, középen a városoként eltérő címer, felső részben a város neve, alul a „BÉLYEGDÍJA” szó szerepel. A keretbe foglalt alnyomat színe többnyire sárga, néha barna vagy kék, míg a keret általában kék, lila, ritkábban fekete.

Az egyszerűsített nyomás mellett az egyes címletek megkülönböztethetőségére eltérő, gyakran ríktó színű papirokat használtak. Az egri füzetbélyeg-készítés nyomdai fázisai:¹⁵²

1. a keretrajz alnyomata (legtöbbször sárga)
2. kontúr (leggyakrabban ibolya)
3. enyvezés (eddig voltak közösek a műveletek)
4. a város címerrajzának benyomása (innét egyedi)
5. szöveg és értékelzés benyomása (általában fekete)
6. fogazás
7. ötös csikokra vágás
8. füzetbe fűzés.

Mivel a papírbeszerzés gyakran nehézségekbe ütközött, utánrendelés esetén többször is előfordult, hogy a nyomda ugyanahhoz a címlethez a korábbitól eltérő színű, már a 3. fázisig félkész nyomdatérmet használt, amit a megrendelő a kibocsátás sürgető kényszerétől hajtva rendszerint elfogadtak és alkalmazásba is vettek.

Sok városban helyben gyártották a bélyegeket, ezek nyomdatechnikája és színvonala természetesen rendkívül változatos. Eddigi ismereteinket táblázatban foglaltuk össze. A felsorolás nem teljes, mert a bélyegek gyártási helyét még nem mindenütt ismerjük¹⁵³, sőt, valószínű, hogy egyes esetekben ez a jövőben is homályban marad.

¹⁵² [63.] 6. old.

¹⁵³ Elsődleges forrás, több filatelista munkásságát összefoglaló táblázat alapján: [33.] 6. old.

ZSOLNA

A Trencsén vármegyei Zsolna ma Zilina néven Szlovákiában található. A korai Árpád-korban a nyitrai püspök birtoka, de fejlődésnek csak a tatárjárás után, a sziléziai németek betelepődése után indult. Városi kiváltságait Károly Róbert királytól kapta 1321-ben. A huszita háborúk során német lakossága eltűnt, helyükre szlovákok telepedtek. A 16–18. században posztógyártásáról vált ismertté, a 19. század végére a város fontos vasúti csomópont, kereskedelmi központ lett. Lakossága 1910-ben 9 ezer, jelenleg 87 ezer fő.

A város címere alul gömbölyű, zöld pajzsban sárga, gyökeres kettős-kereszt, kétoldalt a pajzs felső sarkaiban két sárga, hatágú csillaggal.

1912? Városi illeték

Szecessziós háttérdiszítés előtt balra álló téglalap alakú mezőben a városi címer, ettől jobbra háromosztású szövegmező, a felső kettőben „Zsolna r.t. város” „Bélyegjegy 1.kor” felirat, a legalsó szignálás számára üresen hagyva. A legkorábbi ismert bélyegzés dátuma egy barna és egy lila bélyegen is 1912, ami azt is bizonyítja, hogy a korábban 1913-ra datált kiadás megjelenésének időpontját pontosan nem ismerjük. A színek jelentőségét nem ismerjük. Méret: 33,5x24,5 (37,5x30) mm.

ZSO

Könyvnyomás.

Krétapapír, vízjel nélkül.

Fog: 11½ F.

Forg: 191? – 1920?

	Címlet	Szín	Kép	**	⊙	Ⓜ
1.	1 K	vörös	ZSO	R	R	R
2.	1 K	zöld	ZSO	R	R	R
3.	1 K	barna	ZSO	250,-	250,-	900,-
4.	1 K	kék	ZSO	300,-	300,-	R
5.	1 K	ibolya	ZSO	250,-	250,-	900,-
Sor (5 db):				800	800	

KÜLÖNLEGESSÉGEK A HELYHATÓSÁGI BÉLYEGEKNÉL

Próbanyomatok: Kutatásra alkalmas, katalogizálatlan terület, mely még sok filatéliai meglepetést tartogathat. A már feltárt gazdag anyagból hely hiányában csak néhány mintakép bemutatására van lehetőségünk, utalva e munka folytatásának szükségességére.

Budapest: több kiadás próbanyomatai ismertek, melyek jórészt a város a gyűjtők számára nagyobb mennyiségben árusította is. Nem tévesztendő össze a fővárosi nyomdából illegális úton „kikerült” magas áron vételre kínált makulatúrrakkal, melyek nagy része gyakorlatilag teljesen értéktelen.

1904. Különféle papírokon a bélyegképek fekete próbanyomata: R. Színes próbanyomatok: 50-200 €.

1916. Fogatlan színpróbák és fázisnyomatok többféle papíron: 10-20 €.

1919. Fogatlan színpróba, fogatott fázisnyomat: 10-20 €.

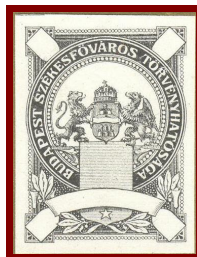
1923. Színátmenetes próbanyomatok, fogatlan próbanyomatok 25 bélyegyet tartalmazó ívekben 100-200 €.

1925. A felülnyomás fogatlan próbanyomatai 25 bélyegyet tartalmazó ívekben 100-200 €.

1927. Fogatlan próbanyomatok 25 bélyegyet tartalmazó ívekben 100-200 €. Próbanyomatok kif. kikészítésben 10-20 €. Bélyegtervek R.

1931. Próbanyomatok kif. kikészítésben 5-10 €.

1945. Forgalmi adóbélyegek próbanyomatai 50-100 €.

1904 feketenyomat

1904 színpróba

1919 fázisnyomat

1931 próbanyomat
alnyomat nélkül

1946. Debrecen: fázisnyomat fehér papíron, címer és 50 f értékjelzés, évszám és a felső feliratsorok nélkül: ÉÉ.

3.2 KÖZÖSÜGYES TERÜLETEK

Bosznia és Hercegovina 1878-as megszállása után, valamint az I. világháború alatt megszállt területeken az Osztrák-Magyar hadsereg katonai közigazgatást vezetett be. A befolyó illetékek közösüges kincstári bevételre képeztek, ezért az itt használt bélyegek az OPM időszakban tárgyalattal együtt az osztrák és a magyar gyűjteményekhez is hozzátartoznak.

A katonai közigazgatás csak Bosznia és Hercegovina számára készített saját bélyegeket. A többi esetben felünyomott helyi, vagy a boszniai bélyegeket használták, általában a „Militärverwaltung” szót tartalmazó felünyomással.

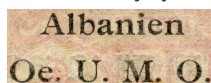
Ahol az összehasonlítás miatt szükséges, a táblázatok szürke oszlopa a legutóbbi katalógus¹⁸⁵ katalógusszámait tartalmazza.

ALBÁNIA

1915. Török bélyegek felünyomása

A megszálló osztrák hadsereg által Scutariban talált, 1909/12-es kiadású török illetékbélyegek készletét szöveges felünyomással használták fel.

A felünyomás a 2.k1 katalógusszámú 2 paras esetében kézibélyegzés¹⁸⁶, a többi könyvnyomás.

Forg: 1915. nov.5. - ?

	Alapbélyeg	Régi	Címlet	Kép/papír	Kép	*	⊙	📄
1.	TRANSFERT	(15)	1 pa barna		j	100,-	100,-	150,-
	<i>1nyh</i>		<i>ford.fny.</i>			150,-	150,-	250,-
2.	DF1909	(11)	2 pa vörös		h	65,-	65,-	100,-
	<i>2a</i>		<i>róza</i>		b	150,-	150,-	250,-
2.k1	DF1915	(1)	vörös		a	-	-	300,-
3.	DF1909	(12)	5 pa barna		h	65,-	65,-	100,-
	<i>3a</i>		<i>C.A.+DF</i>		g	150,-	150,-	250,-
	<i>3b</i>		<i>DF1909</i>		b	150,-	150,-	250,-
4.	TIMBRE	(13)	10 pa barna/sárga		i	150,-	150,-	250,-
	<i>4a</i>		<i>TRANSFERT</i>		f	150,-	150,-	250,-
	<i>4b</i>		<i>TIMBRE</i>		e	150,-	150,-	250,-
5.	RECEIPTS	(5)	20 pa fekete/róza		d	150,-	150,-	250,-
	<i>5a</i>		<i>TRANSFERT</i>		f	150,-	150,-	250,-
	<i>5b</i>		<i>DF1913</i>		k	250,-	250,-	400,-
6.	DF1913	(14)	1 Pf ibolya		i	150,-	100,-	200,-
	<i>6a</i>		<i>TRANSFERT</i>		f	200,-	150,-	400,-
	<i>6b</i>		<i>TIMBRE</i>		c	200,-	150,-	400,-
	<i>6c</i>		<i>TRANSFERT</i>		j	150,-	100,-	300,-
7.	DF1909	(4)	5 Pf zöld		b	300,-	150,-	550,-
	<i>7a</i>		<i>TRANSFERT</i>		j	400,-	150,-	500,-
	<i>8nyh</i>		<i>17a</i>			500,-	250,-	R
9.	TRANSFERT	(18)	20 Pf fekete/róza		j	650,-	150,-	800,-
Sor (9 db):						230	230	

1916. Széles sas, árnyékrajz

Az osztrák kétféjű sas árnyékraja, kétoldalt díszített keretsával. A katonai közigazgatás kétnyelvű felirattal (a sas alatt német)

A sarkokban negatív színben az értékszám, közöttük fehér háttérű mezőben a pénznem szövege. Méret 22x30 (26x34) mm.

Könyvnyomás.

Papír fehér, vj. nk. Fog: 12½ S.

Forg: 1916. aug. - ?

	Régi	Címlet	Kép/papír	Kép	*	⊙	📄	
20.	(20)	2 h barna		l	35,-	35,-	55,-	
21.	(21)	4 h róza		l	35,-	35,-	55,-	
	<i>21.k1</i>		<i>fny.ibolya</i>		35,-	35,-	55,-	
	<i>21.k2</i>		<i>fny.piros</i>		45,-	45,-	70,-	
	<i>21.k3</i>		<i>fny.zöld</i>		55,-	55,-	85,-	
22.	(22)	8 h piros		l	40,-	40,-	60,-	
23.	(23)	16 h zöld		l	45,-	40,-	70,-	
	<i>23.k1</i>		<i>fny.ibolya</i>		45,-	40,-	85,-	
24.	(24)	32 h ibolya		l	50,-	45,-	75,-	
25.	(25)	64 h kék		l	60,-	50,-	90,-	
	<i>25.k1</i>		<i>fny.ibolya</i>		55,-	45,-	100,-	
26.	(26)	96 h narancs		l	65,-	50,-	100,-	
	<i>26.k1</i>		<i>fny.ibolya</i>		65,-	50,-	150,-	
27.	(27)	1 K ibolya/róza		l	100,-	90,-	150,-	
28.	(28)	1,28 K narancs/kék		l	150,-	150,-	250,-	
29.	(29)	1,6 K lila/sárgás		l	200,-	150,-	300,-	
30.	(31)	3,2 K kék/kékes		l	200,-	150,-	300,-	
	<i>30.k1</i>		<i>fny.ibolya</i>		100,-	65,-	250,-	
31.	(32)	8 K barna/sárgás		l	300,-	150,-	400,-	
	<i>31.k1</i>		<i>fny.ibolya</i>		200,-	70,-	450,-	
32.	(35)	16 K zöld/róza		l	500,-	250,-	650,-	
33.	(37)	32 K piros/róza		l	800,-	250,-	850,-	
Sor (14 db):						2 580	1 500	

1918. Keskeny sas

Az átrajzolt bélyegképen a sas nincs kitöltve, keskenyebb és magasabb, emiatt a díszítőszöveget szélesíteni kellett. A felső szövegben néhány betű megváltozott. A rajz többi eleme és a bélyegméret is változatlan, 22x30 (26x34) mm.

Könyvnyomás. Papír fehér, vj. nk.

Fog: 12½ S.

Forg: 1918. szept. - 1918. nov?

m

	Régi	Címlet	Kép/papír	Kép	*	⊙	📄	
38.	(38)	2 h róza		m	80,-	80,-	100,-	
39.	(39)	4 h ibolya		m	85,-	85,-	150,-	
40.	(40)	8 h vörös		m	85,-	85,-	150,-	
41.	(41)	16 h zöld		m	100,-	95,-	150,-	
42.	(42)	32 h ibolya		m	100,-	100,-	150,-	
43.	(43)	64 h kék		m	100,-	100,-	150,-	
44.	(44)	96 h narancs		m	100,-	100,-	150,-	
45.	(45)	1 K ibolya/h.barna		m	100,-	100,-	150,-	
46.	(46)	1,28 K narancs/kék		m	100,-	100,-	150,-	
47.	(47)	2 K narancs/szürke		m	100,-	100,-	150,-	
48.	(48)	3,2 K kék/kékes		m	100,-	100,-	150,-	
49.	(49)	5 K barna/sárgás		m	100,-	100,-	150,-	
50.	(50)	10 K piros/zöld		m	100,-	100,-	150,-	
51.	(51)	12 K zöld/róza		m	150,-	150,-	250,-	
52.	(52)	20 K róza/szürke		m	150,-	150,-	250,-	
Sor (15 db):						1 550	1 550	

Ezek az illetékbélyegek kézibélyegzős „Finance” felünyomással úti okmányokban és „Drejtisi” felünyomással telekkönyvi beadványokon is ismertek.

BOSZNIA ÉS HERCEGOVINA

A balkáni népek török uralom alól való felszabadulása során Ausztria megegyezett Oroszországgal, hogy semleges marad, ha biztonságának garanciájaként megszállhatja Boszniát és Hercegovinát. A területet azonban nem csatlóhattak a Monarchiához. Katonai közigazgatást vezettek be, melynek költségeit az e területről befolyt az adó- és illetékbevételekből fedezték. Ehhez volt szükség külön illetékbélyegek kibocsátására, amelyek Bécsben készültek. A Monarchiával való szorosabb kapcsolat jelentős gazdasági fejlődést indított be, aminek eredményeként Bosznia-Hercegovina 1908-ban végül a Monarchia un. „közösüges” tartománya lett.

1879. Szőnyegminta sárga és zöld alnyomattal

Rendelet: Landesregierung, 1879. jún. 21.

Horvát és török nyelvű felirat. Értékelzés forint és novčica (ejtsd: „novcsica”, osztrák értékű újkrjár) Méret: 26x33 mm.

¹⁸⁵ [66.] Barefoot 2002

¹⁸⁶ Csak iraton hiteles.

1894. Hajóraklevél díj

Kék alapon negatív rajz,

Méret: 19x23 (23x28) mm.

Könynyomás. Papír vízjel nélkül.

Fog: 11½ S.

Forg: 1894. – 1901

Régi	Címlet	Szín	Kép	**	⊙	📄
25.	(1)	15 kr kék	g	150,-	150,-	-,-
26.	(2)	20 kr kék	g	150,-	150,-	-,-
Sor (2 db):				300	300	

g

1900k. Menetjegy illeték, fillér

A krajcárosokhoz hasonló bélyegrajz, zöld szín és fekete szám.

Fog: 11½ S. Forg: 190? – ?

Régi	Címlet	Szín	Kép	**	⊙	📄
27.	(6)	6 hf zöld	f2	200,-	200,-	-,-
28.	(7)	8 hf zöld	f2	200,-	200,-	-,-
29.	(8)	10 hf zöld	f2	200,-	200,-	-,-
30.	(9)	12 hf zöld	f2	200,-	200,-	-,-
31.	(10)	20 hf zöld	f2	200,-	200,-	-,-
Sor (5 db):				1 000	1 000	

f2

1901. Biztosítási illeték, fillér

A krajcárosokéval azonos bélyegrajz, de az értékszám feketével külön nyomva. A pénzmenet jelzése felül „HELLER” alul „FILLÉR”. Az 1 krajcár = 2 fillér váltószámot figyelembe véve a korábbiakkal azonos értékű címletek színe nem változott, ezen felül azonban a sorozat több új címlettel is bővült.

Átlagméret 24,5x29 mm.

Könynyomás.

Papír vízjel nélkül.

Fog: 10½ S. (A) vagy fogazatlan (B).

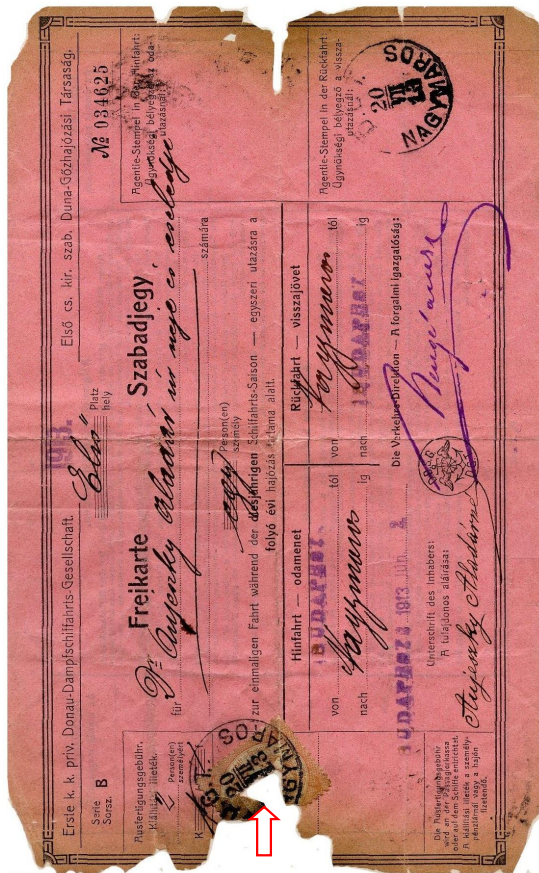
Forg: 1901. - ?

Az 50 filléres kétféle számtípussal létezik. A többszöri gyártásból adódó, jelenleg még nem katalogizálható színváltozatokat ismerünk.

Régi	Címlet	Szín	Kép	**	⊙	📄
32.	(8)	10 hf szürke	d	250,-	250,-	750,-
33.	(9)	20 hf rózsás	d	250,-	250,-	750,-
34.	(10)	30 hf szürke	d	250,-	250,-	750,-
35.	(11)	40 hf kék	d	250,-	250,-	750,-
36-41	(12)	50 hf k.zöld	d	150,-	150,-	450,-
36-41	(12a)		d	150,-	150,-	450,-
37.	(13)	60 hf lilás	d	250,-	250,-	750,-
38.	(14)	80 hf zöld	d	250,-	250,-	750,-
39.	(15)	100 hf lbarna	d	250,-	250,-	750,-
40.	(16)	120 hf sz.barna	d	250,-	250,-	750,-
41.	(17)	160 hf sárga	d	250,-	250,-	750,-
42.	(18)	200 hf v.barna	d	250,-	250,-	750,-
43.	(19)	1800 hf sárga	d	R	R	-,-
44.	(20)	2400 hf lilás	d	R	R	-,-
45.	(21)	3000 hf sz.kék	d	R	R	-,-
46.	(22)	4200 hf rózsás	d	R	R	-,-
Sor (15 db):				2 650	2 650	

d

1913-ban kiállított DDSG menetjegy,
egy erősen sérült, 20 filléres jegykiállítási díj bélélyeggel

1901. Hajóraklevél díj piros számmal

A biztosítási bélyegkéivel azonos rajz, de az érték pirossal nyomva. A pénzmenetjelzés felül „HELLER” alul „FILLÉR”.

Átlagméret 24,5x29 mm.

Könynyomás. Papír vízjel nélkül.

Fog: 11½ S.

A többszöri gyártásból adódó, jelenleg még nem katalogizálható színváltozatokat ismerünk. 50 filléres piros papíron, fekete számmal, párban R.

d

Régi	Címlet	Rajz/értékjel	Kép	**	⊙	📄
47.	-	10 hf fekete/piros	d	200,-	200,-	-,-
48.	(3)	35 hf fekete/piros	d	200,-	200,-	-,-
49.	(4)	45 hf fekete/piros	d	200,-	200,-	-,-
50.	(5)	50 hf fekete/piros	d	200,-	200,-	-,-
Sor (4 db):				800	800	

1913. Hajóraklevél díj, DM felülnyomással

Az előzővel azonos rajz, eltérő színnel és DM felülnyomással. Átlagméret 24,5x29 mm.

Könynyomás. Papír vízjel nélkül.

Fog: 11½ S.

1721. – 1900. NAPTÁRILLETÉK-SZIGNETTÁK

A naptárak adóztatását VI. Károly császár 1721. nov. 29-i pátense vezette be, az eredeti indok szerint az elengedhetetlenül szükségesnek tartott cenzúrázás költségeinek fedezésére. A bevezetett fokozatos illeték mértéke ½ és 6 krajcár közötti volt, a naptár származási helyétől (belföldi vagy külföldi) méretétől és a papír minőségétől függött. A rendeletet 1722. márc. 20-án módosították, amit Mária Terézia trónra kerülését követően 1742. szept. 1-i pátensében megerősített. Az illetékfizetés ekkor még szignetták nélkül történt.

1672. Mária Terézia naptárszignettái

Rendelet: 1762. febr. 3-i általános illetékreformot bevezető császári pátens.

A naptárak illetéke öt fokozatban ½, 2, 6, 12 és 15 krajcár, amelynek megfizetését ettől kezdve szignettabélyegzővel kellett igazolni. A szignetta közepén levő címer vagy betűjel a tartományt jelzi, alatta a „6x” a 6 krajcáros névértéket.

Az előforduló tartományi jelzések előttünk még nem mind ismertek. Néhány példa nagytíva:

Csehország

Wien

Alsó-Ausztria

Felső-Ausztria

Graz

Kärnten

Tirol(Innsbruck)

Gyakorisági értékelés: 6 krajcár: R; alatta: RR, felette: RRR.

1802.

Rendelet: 1802. okt. 5.

Az évente változó ábrájú, évszámot is tartalmazó szignetta sorozat a legfelül látható több értékből áll. Az illetékhatóság jele alulra került. Példaként egy teljes sorozatra az 1824-es bécsi 1-24K címletek:

A rajz a hirdapilleték-szignettákkal azonos, a különbség csak a „Zeitung” helyett megjelenő „Kalend” rövidítésben van. Az eddig előkerült, ismert bélyegző-rajzolatok:

?

?

?

?

?

F) A KÖNYV VERZIÓTÖRTÉNETE

Dátum	verziónszám	Oldal	Változás leírása
2007.11.19	ISBN 978-963-06-3357-4		1. kiadás, 49 számozott példányban
2007.11.26	ISBN 978-963-06-3357-2		2. javított kiadás (49 pld)
2007.12.03	ISBN 978-963-06-3357-3		3. tovább javított kiadás (49 pld)
2008.11.01	4,00	48	A C.M. kiadás további fogazátváltozatai
2008. nov.	4,00	114 -116	A játékkártya-illeték Jánoska Antal segítségével javított katalogizálása
2008. dec.	4,00	147	A városi kiadások nyomdáinak új összefoglaló táblája
2009. jún.	4,00	101 -102	Az 1957-59-es kiadások javított változatai és értékelése
2009. jún.	4,00	119	Táblázat- és képjelek javítása az 1931-es általános forgalmi adó kiadásnál
2014. márc.	4,00	61 ,73	Az ingadozó 13-as fogazás alcsoportjai
2014. márc.	4,00	67 -71	Az könyvnyomat-változatok táblázatainak javítása
2014. márc.	4,00	141	A kétnyelvű zimonyi vámbélyeg felvétele a katalógusba (Kernács György felfedezése)
2014. márc.	4,00	142 -143	A külkereskedelmi bélyegek korábbi katalógusokból származóan téves méret- és fogazási adatainak javítása
2014. júl.	4,00	96	Az adópengős felülnyomások új számozású, javított táblázata
2014. júl.	4,00	126 -127	hiányzó illusztrációk pótlása
2014. dec.	4,00	145	A forgalomból kivont közteherjegyek új adatai
2014. dec.	4,00	151 -153	Kézi ártértelek átdolgozása és kiegészítése
2015. máj.	4,00	76 ,83	Katalógusszámok javítása a változatok tábláiban
2015. máj.	4,00	86	Az értéksszámok javítása a változatok tábláiban
2016.09.18	4,01		Megváltozott címmel több mint 100 oldalnyi bővített kiadás pdf formában közreadva CD lemezen. Főként a szignetták és a krajcáros okmánybélyegek típusainak, illetve részben ivhelyeinek leírásával is, mely az oldalszámok változását is magával hozta. A könyv 312 helyett 418 számozott oldalt tartalmaz.
2016.09.24	4,02	154 -155	Az 1898 júliusi kiadás vízjel állásainak és vízjelszéli mutató példányainak értékelése az OKMÁNYBÉLYEG 2015-2 száma szerint, lábjegyzetben hivatkozással a cikkre
2016.10.02	4,03		Gépelési, szövegezési és szerkesztési hibajavítások
2016.11.20	4,04	180 -181	Az 1858-as pénzreform A és B hirdetésnyvszignettájának felvétele a katalogizálásba
2016.11.28	4,05	148	1891-es 50 kr-os okmánybélyeg képe postabélyegként használva, kivágáson
2016.11.28	4,05	179	Osztrák színes és a magyar hírlapilleték szignetták értékelése
2017.01.20	4,06	335	Albánia. Arab számjegyek és az "O.e.U.M.O." felülnyomat pontos hátoldali nyomata
2017.02.17	4,07	16 -17	Illusztrációk kiegészítése az 1850. aug.2-i császári nyilparancs címloldalával és a törvény első lapjával.
2017.02.17	4,07	21 -22	A szerkesztés javítása azzal, hogy a "Korabeli mértékegységek" fejezet nem új lapon kezdődik. Innét kezdve a tartalomjegyzékben is láthatóan a lapszámok eggyel előbbre kerültek, a számozott oldalak száma 417.
2017.02.25	4,08	58	OPM időszak különlegességeinél a fordított 10kr értékelésének javítása: leáztatva RR, iraton RRR.
2017.02.25	4,08	60	Betűtípusok egységesítése
2017.02.25	4,08	60	Fordított középrészű magyar okmánybélyegek illusztrációinak (1/2 és 10 kr) cseréje, majd áthelyezésük a forint-krajcár időszak végére, a különlegességeket bemutató fejezetbe, mely ennek során egy lappal bővült. A könyv innét kezdve 418 számozott oldalból áll.
2017.03.03	4,09		Fejlécek és lábjegyzetek egységesítése, verziótörténet beillesztése a függelékbe
2017.03.04	4,09		A bevezető és az OPM rész korrekktürázása
2017.03.05	4,09	60	Kiegészítés a tervező, Julius Bayer ismert életrajzi adataival, és a kiadás keletkezését leíró bevezetés átfogalmazása
2017.03.05	4,09	mindenütt	A pontatlan "alnyomat" kifejezés lecserélése "könyvnyomat"-ra a forint-krajcár kiadásoknál.
2017.03.05	4,10		A krajcár időszak különlegességeiről szóló fejezet átszerkesztése: a könyv 419 számozott oldalból áll.
2017.03.05	4,10		Új cím: "Pénzügyi filatélia"
2017.03.06	4,11		Az első 200 oldalon hibaelőnézése, egyes oldalak jobb szerkesztése
2017.03.07	4,12		A második 200 oldalon hibaelőnézése, egyes oldalak jobb szerkesztése
2017.03.08	4,13		Perfinek értékelése illetékbélyegeken a korona és a pengő időszakban, a könyv 421 oldal.
2017.03.10	4,14		Perfinek kiegészítése Lente István segítségével, a könyv 422 oldal.
2017.03.15	4,15		A Bibliográfia aktualizálása a 2016. évi szakkikkel a függelékben. A vízjelváltozatoak leírásának és illusztrációinak cseréje., Futó fejléc fejezetcímmel, a könyv 426 számozott oldalt tartalmaz.
2017.03.16	4,16		A Monarchia utolsó két Boszniai kiadásának áthelyezése Ausztriától a (korábbi kiadásokban katonai közigazgatásnak hivat) közösüges területekhez
2017.03.17	4,17		Szignetták leírásánál illusztrált hivatkozás az első Magyarországon hatályba lépett illetékrendeletre

Dátum	verziószám	Oldal	Változás leírása
2017.03.18	4,18		Az OPM fejezet szövegszintjeinek átszerkesztése. A C.M. kiadás leírásának és árazásának megújítása (csak a létező használatlanok kerültek értékelésre, a feláras változatok teljes értéke jelenik meg a felár helyett.) A forgalmi idő megadása mindenütt dőltbetűvel.
2017.03.22	4,19		Az OPM kiadások szövegezése és új ártáblázatok, az ármódosítások jelzésével. A könyv 428 oldalas.
2017.03.24	4,20		Az OPM szerzői előző végének kiegészítése képekkel és a kiállítás történet bővítése a 2007 utáni fontosabb eseményekkel. Az 1859/63-as kiadás fogazatváltozatainak címletenkénti értékelése. A könyv 430 oldal.
2017.03.25	4,21		Az 1864-es kiadás vízjeles papírjainak Koczinskiy által leírt gyártások szerinti azonosítása és illusztrálása.
2017.03.27	4,22		Az 1858/59-es papírfajták illusztrálása
2017.04.02	4,23		Oldalak szerkesztésének további javításai az egész könyvben, és a főfejezetek páratlan oldalakra helyezése
2017.04.05	4,24		A krajcáros időszak magyar okmánybélyegei árazásának összehangolása a 2016-17-es magyar katalógus új árával.
2017.04.09	4,25		Az első, nyomdai mintapédányhoz előkészített, 430 oldalas kézirat.
2017.04.15	4,26	83 84	Az első kiadás óta a fel nem ismert(!) hibák javítása az 1881/87-es kiadás típusainak táblázataiban (kimaradt típusok pótlása, valamint a II. lemezzel tévesen jelzett, nem létező címletek); szövegezési javítások az adópengős váltóilleték felülnyomásnál a 216.oldalon
2017.04.17	4,27 17, 83-86		Kiegészítés ifj. dr. Kiss István frissen előkerült arcképével és életrajzi adataival. Új értékelés az 1880-as és 1881-es kiadás fogazatváltozataira, mely a korábbi szakirodalmat meghaladva, elsőként ad statisztikára alapozott értékelés a 12 1/2 és 13 1/2-e sfogazatváltozatokra, típusok szerinti bontásban.
2017.04.17	4,28	76	A forintos könyvnyomat típusváltozatai táblázatában kiegészítése a IIIb és IIIc típusok 5. ismérvével.
2017.04.20	4,28	2 4	Kisebb szövegjavítások, a bevezető oldalak sorrendjének átrendezése a nyomdai mintapédány tapasztalatai alapján
2017.04.21	4,29	18 33	Szövegjavítások, Gary S. Ryan arcképének cseréje jobb minőségű képekre
2017.04.25	4,30	157 159	Az első ismert perfinelőfordulás bemutatása. Krajcáros újnyomatok bemutatásának bővítése.
2017.04.25	4,30	173 174	Koronás perfinek leírásának javítása és az értékelésének kiegészítése a K46 perfin az 1909-es okmánybélyegkiadás 2 filléresével
2017.04.28	4,31		Fejlcéek, tartalomjegyzék és szövegezés kisebb javításai, irodalomjegyzék kiegészítése és korrigálása az OKMÁNYBÉLYEG nyomdai munkában álló 2017/1 számának végleges tartalma szerint